Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

11.10.2018

SM1831104
Asiaryhmä
Asianro

Eduskunta
Tarkastusvaliokunta

HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

## Poliisin talousrikostorjunnan resurssit ja viranomaisyhteistyö

Poliisihallitus on päätöksellään 11.1.2018, POL-2017–48965 määritellyt kullekin poliisiyksikölle talousrikostutkinnan minimihenkilölukumäärät vuodelle 2018.

Poliisihallituksen 2018 edellyttämät talousrikostutkintaan kohdennettava virat poliisilaitoksittain ovat seuraavassa taulukossa.

| Poliisiyksiköt | kaikki yhteensä | Tehostamisrahalla |
|---|---|---|
| Helsingin pl | 81 | 20 |
| Hämeen pl | 30 | 6 |
| Itä-Suomen pl | 25 | 4 |
| Itä-Uudenmaan pl | 45 | 14 |
| Kaakkois-Suomen pl | 20 | 2 |
| Keskusrikospoliisi | 87 | 12 |
| Lapin pl | 11 | 2 |
| Lounais-Suomen pl | 41 | 8 |
| Länsi-Uudenmaan pl | 40 | 13 |
| Oulun pl | 26 | 6 |
| Pohjanmaan pl | 31 | 7 |
| Sisä-Suomen pl | 42 | 9 |
| Yhteensä | 479 virkaa | 103 virkaa |

Poliisihallituksen mukaan tavoitteena on säilyttää vuonna 2019 talousrikostutkinnassa vastaava henkilölukumäärä.

Sisäministeriön on asettanut keväällä 2018 työryhmän poliisin talousrikostutkinnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden mittaamisen kehittämiseksi. Tavoitteena on tulevaisuudessa kyetä esittämään tarkempaa tietoa talousrikostutkinnan resursseista ja niiden käytöstä sekä myös tuloksellisuudesta.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

Lausunto SM1831104
Asiaryhmä
11.10.2018 Asianro

Talousrikoskenttä muuttuu jatkuvasti. Toimenpideohjelman myötä viranomaisyhteistyötä on kehitetty jatkuvasti moniviranomaisosaamisen suuntaan, jossa useat eri viranomaiset yhdistävät voimansa yhteisen kohdevalinnan mukaisesti.

Poliisin keskeiset yhteistyöviranomaiset ovat tehostaneet omia toimintojaan ja tämän myötä poliisille tulevien rikosilmoitusten määrä on kasvanut 2016–2017.On tärkeää, että erikseen poliisin talousrikostorjuntaan kohdennetut resurssit tulevat säilymään. Tulevaisuudessa talousrikostutkintaa tulee kyetä suorittamaan entistä enemmän reaaliaikaisena tutkintana, jolloin yhteiskunnallista vaikuttavuutta saadaan huomattavasti enemmän.

Poliisitarkastaja Juha Tuovinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 11.10.2018 klo 11:21. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Eduskunta
Tarkastusvaliokunta

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

11.10.2018

SM1831115
Asiaryhmä
Asianro

Eduskunta
Tarkastusvaliokunta

HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

## Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelman seuranta

Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaksi 2016–2020 on annettu 28.4.2016. Strategia on määräaikainen ja voimassa 31.12.2020 asti. Nykyinen strategia on ajallisesti jatkoa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaohjelmille, joista edellinen päättyi vuoden 2015 lopussa. Nykyisessä strategiassa on huomioitu kansainvälisyys, kokonaisvaltainen strategian muodostaminen, torjuntatyön johdonmukaisuus ja sen ennustettava eteneminen pitkällä aikavälillä. Strategiassa on pyritty suuntaamaan huomiota erityisesti kansainvälisiin raha- ja tavaravirtoihin sekä liikkuvan työvoiman kysymyksiin. Strategian neljä keskeistä tavoitetta ovat.
1) yritysten välisen terveen kilpailun edistäminen,
2) harmaan talouden ja talousrikollisuuden ennalta estäminen
3) harmaata taloutta ja talousrikoksia torjuvien viranomaisten toiminnan vaikuttavuuden lisääminen erityisesti yhteistyötä kehittämällä
4) harmaan talouden rikoksiin liittyvän rikostorjuntaketjun tehostaminen

Erillisessä toimenpideohjelmassa edellä mainittujen kärkitavoitteiden alla on 20 hanketta.
Talousrikostorjunnan johtoryhmän tehtävänä on seurata toimenpideohjelman etenemistä, arvioida muutostarpeita ja raportoida hankkeiden etenemisestä talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle vuosittain. Toimenpideohjelmaa voidaan päivittää sen voimassaolon aikana toimeenpanon tarkastelun yhteydessä sekä hallituksen tekemien päätösten mukaisesti. Talousrikostorjunnan johtoryhmä myös tarvittaessa koordinoi toimenpiteiden toteuttamista ja jatkotoimenpiteitä.
Toimenpideohjelman kokonaistilannetta päivitetään sisäministeriössä, jolle hankkeiden vastuutahot raportoivat etenemisestä. Arvioinnit hankkeiden valmistumisasteista ovat hankkeiden vetovastuussa olevien henkilöiden laatimia. Viimeinen keskitetty päivitys on tehty 17.9.2018. Päivityttyä toimenpideohjelman tilaa esitellään talousrikostorjunnan johtoryhmässä neljä kertaa vuodessa. Samalla esitellään valmistuvia ja valmistuneita hankkeita.
Valtioneuvosto on asettanut 28.4.2016 harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaa koskevan parlamentaarisen seurantaryhmän toimikaudeksi 1.5.2016–31.3.2019. Seurantaryhmän tehtävänä on seurata harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian toteutumista. Talousrikostorjunnan johtoryhmä on kokoonnuttuaan, raportoinut säännöllisesti parlamentaariselle seurantaryhmälle toimenpideohjelman edistymisestä.
Toimenpideohjelman tilan raportoinnista talouspoliittiselle ministeriryhmälle 2018 on tällä hetkellä selvityksessä.

Valmistuneita hankkeita on viimeisen päivityksen mukaan yhteensä kuusi kappaletta.
Toimenpideohjelman yleiskuva ja eteneminen esitetään tässä neljän kärkihankkeen mukaisesti ryhmiteltynä.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

## 1. "Yritysten välisen terveen kilpailun edistäminen"

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelma vuosille 2016–2020

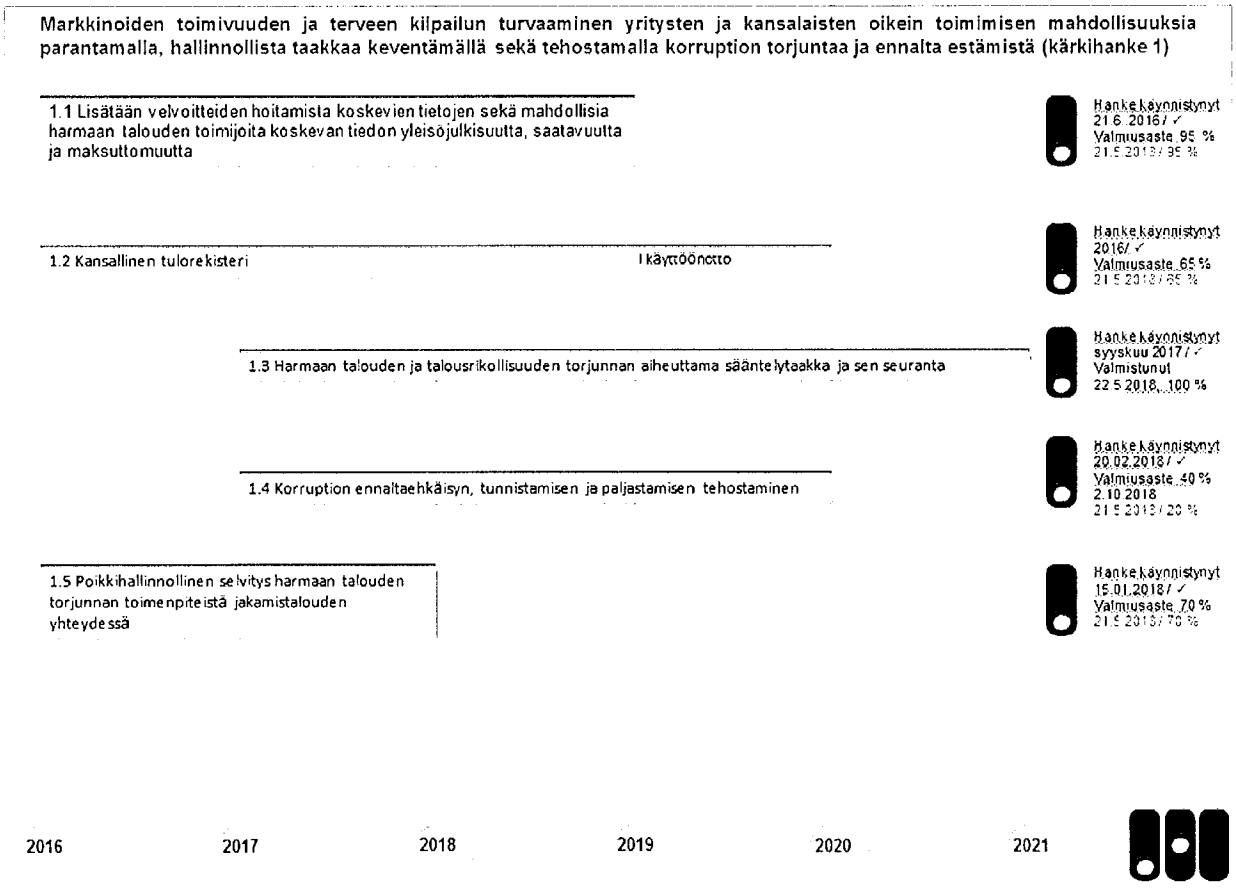


### 1.1 Lisätään velvoitteiden hoitamista koskevien tietojen sekä mahdollisia harmaan talouden toimijoita koskevan tiedon yleisöjulkisuutta, saatavuutta ja maksuttomuutta.

Hanke on käynnistetty 21.6.2016 ja sen arvioitu valmiusaste on 95 %. (toukokuu.2018)

Toimenpideohjelman tehtävänannon mukaan: "Laaditaan arviomuistio tarvittavista lainsäädäntömuutoksista lakisääteisien velvoitteiden hoitamista koskevien tietojen yleisöjulkisuuden lisäämiseksi vähintään tilaajavastuulain edellyttämälle tasolle. Selvityksen perusteella arvioidaan, onko tarvetta lainsäädäntömuutoksiin."
Työryhmässä on selvitelty useita malleja yleisöjulkisuuden lisäämiseksi YTJ-järjestelmässä. Selvitykset ovat tarkentuneet koskemaan tilaajavastuulain edellyttämiä tietoja sekä muita viranomaistietoja, jotka olisivat tarpeen kokonaiskuvan saamiseksi yritystoiminnasta.

Selvittelyt ovat kohdistuneet:
1.) YTJ-palvelussa esitettävien eri viranomaistietojen tietojen sisältöä ja esittämistapaa
2.) tarvittavien lainsäädäntömuutoksien kartoittamista sekä
3.) ICT-toteuttamisedellytyksiä ja toteutuskustannuksia.

Työryhmä pitää markkinoiden toimivuuden ja terveen kilpailun turvaamiseksi tärkeänä velvoitteiden hoitamista koskevien tietojen sekä liiketoimintakieltoa koskevan tiedon yleisöjulkisuuden, saatavuuden ja maksuttomuuden lisäämistä. Työryhmän arvion mukaan muillakin viranomaistiedoilla, kuten esimerkiksi oikeusrekisterikeskuksen

tiedoilla ja ulosottotiedoilla, olisi hyödynnettävyyttä harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi paremman kokonaiskuvan luomiseksi yrityksen velvoitteiden hoitamisesta.
Verohallinto esittelee omassa esityksessään hankkeen edistymisen tarkemmin.

**1.2 Kansallinen tulorekisteri**

Hanke on käynnistynyt 2016 ja sen arvioitu valmiusaste on 65 %. (elokuu 2018).

Verohallinto osallistui kansallista tulorekisteriä koskevan lainsäädännön valmisteluun. Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi tulotietojärjestelmästä 11.12.2017 ja laki on tullut voimaan 16.1.2018. Verohallinto on tulorekisterin rekisterinpitäjä.
Verohallinto on toteuttanut kansallista tulorekisteriä koskevan tietojärjestelmän hankinnan kilpailutuksen ja tekninen toteutushanke on alkanut joulukuussa 2016. Rekisterin ensimmäinen käyttöönotto on 1.1.2019, jolloin rekisteriin kerätään palkkatuloja koskevat tiedot ja, josta alkaen tulorekisterin tietoja käyttävät Verohallinto, työeläkeala, Kela sekä Työttömyysvakuutusrahasto. Tulorekisterin ensimmäisen käyttöönoton toteutus on edennyt suunnitellusti erillisen vaiheistussuunnitelman mukaisesti.
Hanke valmistautui tammikuussa 2018 alkaneeseen rajapintojen pilotointitestaukseen ja maaliskuussa alkaneeseen rajapintojen sidosryhmätestaukseen yhdessä keskeisten sidosryhmien kanssa. Tulorekisterin sidosryhmätestaus on parhaillaan käynnissä tiedon tuottajien (ohjelmistotalot) sekä tiedon käyttäjien kanssa. Tulorekisterin palvelut on julkaistu sidosryhmätestauksessa testattavaksi suunnitellussa aikataulussa. Testauksessa ei toistaiseksi ole ilmennyt mitään hälyttävää.
Hanke tekee jatkuvasti laajaa sidosryhmäyhteistyötä tuottaja- ja käyttäjäorganisaatioiden kanssa, jotta tuleva muutos saadaan vietyä suunnitelmallisesti läpi kaikissa mukana olevissa organisaatioissa. Tulorekisteri.fi -sivulla on kattavasti tietoa tulevasta ilmoittamismenettelystä.
Hyväksymistestaus on organisoitu ja käynnistetty vaiheittain. Sovellushallinnan pystytysprojekti on käynnissä. Liiketoiminnan muutokset -projekti tekee aktiivista yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Tulorekisteri.fi nettisivut täydentyvät jatkuvasti ja asiakkaiden ohjaamista lisätään koko ajan. Tulorekisteriä koskevia webinaareja, vyvi-klinikoita ja koulutusmoduleita julkaistaan. Yksikön perustaminen-projekti on loppusuoralla. Kaikki vakituiset henkilöt on rekrytoitu ja perehdytetty. Asiakaspalvelu on käynnistynyt 1.8 chat-palvelussa.
Tulorekisteriyksikön perustamiseen liittyvät valmistelevat tehtävät on suurelta osin tehty sisältäen mm. yksikön henkilöstön rekrytoinnit. Yksikkö on aloittanut toimintansa vaiheittain huhti -toukokuussa 2018.
Toisen käyttöönoton (1.1.2020) määrittelytyöt ovat käynnissä sidosryhmien kanssa ja sen toteutustyö on alkamassa loppukesästä 2018. Toisessa käyttöönotossa tietojen käyttäjäjoukko laajenee olennaisesti. Lisäksi tulorekisterin tietosisältö laajenee eläke- ja etuustuloja koskeviin tietoihin, joiden ilmoittamista koskevista säännöksistä on tarkoitus antaa Eduskunnalle erillinen hallituksen esitys syksyllä 2018.

**1.3 Harmaan talouden ja talousrikollisuuden aiheuttama sääntelytaakka ja sen seuranta**

Hanke on käynnistynyt syyskuussa 2017 ja se on valmistunut (22.5.2018)

Julkisia hankintoja koskevat tietojenvaihtosäännökset ovat tulleet voimaan v. 2017 alussa (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016). Esimerkiksi lain 143 § palvelee julkisten hankintojen valvontaa ja samalla harmaan talouden torjuntaa.
1. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on ollut vastuutahoina hankkeessa "Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan aiheuttama sääntelytaakka ja sen seuranta." (1.3) Muut osallistujat ovat lähtökohtaisesti harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnasta vastaavat viranomaiset. Erityisesti vuonna 2017 yhteistyötä on tältä osin tehty työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Sääntelytaakan laskennassa on tähdätty siihen, että tällöin käytetään hyväksi yksi yhdestä -periaatetta varten luotua laskuria. Myös KKV:n edustajat ovat olleet mukana periaatteen ja laskurin kehitystyössä. Yksi yhdestä -periaatteessa tähdätään kustannusneutraaliin lainsäädäntöön: uuden lain aiheuttaessa euron lisäkustannuksia on muusta lainsäädännöstä löydettävä euron verran kustannussäästöjä. Huomion kohteena on edellisvuoden osalta ollut erityisesti rakennusala, koska harmaan

talouden torjuntatoimet on tähän mennessä suunnattu merkittävässä määrin juuri asianomaiselle toimialalle. Parhaillaan (tammikuun alussa 2018) ensimmäinen raportti on viimeistelyn alla.

2. Hankintalainsäädännön osalta tulivat vuoden 2017 alussa voimaan tietojenvaihtosäännökset, joilla tähdätään mm. harmaan talouden torjuntaan. Lisäksi hallituksen esitys kilpailulain muuttamiseksi annettaneen keväällä 2018 ja esityksessä on säännökset muutoin salassa pidettävien tietojen luovutuksesta muille viranomaisille. Samassa yhteydessä parannetaan KKV:n tietojensaantioikeuksia julkisyhteisöiltä, mikä parantaa erityisesti julkisiin hankintoihin kohdistuvien kartellien selvittämistä. (3.1)

3. KKV on käynnistänyt selvitystyötä yhteistyössä poliisien kanssa siitä, kuinka ns. tilausansoihin voitaisiin puuttua aikaisempaa tehokkaammin. Tilausansassa yritys saa tilauksia antamalla harhaanjohtavia tietoja tilauksen sisällöstä, esimerkiksi tilauksen ensimmäisen erän markkinointi tapahtuu pelkkänä näytepakkauksena ilman jatkovelvoitteita. (3.1) Tilausansoihin puuttumista voidaan perustella useilla syillä. Ensinnäkin tällainen toiminta on usein rikollisten harjoittamaa jääden harmaan talouden puolelle. Toiseksi KKV:n kuluttajavastuualueen havaintojen perusteella tilausansat ovat laajalle levinnyt ongelma. Lisäksi ilman uskottavia sanktioita ja riittävää kiinnijäämisriskiä tilausansat tulevat vastedes todennäköisesti lisääntymään. Viranomaisten välisen tietojenvaihdon kehittäminen on olennainen keino kiinnijäämisriskin nostamiseksi. Toisaalta myös sanktioiden kehittäminen on keskeisessä asemassa. Tässä mallia voi tarjota Ruotsissa vastikään toteutettu laskutuspetosten kriminalisointi.

### 1.4 Korruption ennalta ehkäisyn, tunnistamisen ja paljastamisen tehostaminen

Hanke on käynnistynyt 15.2.2018 ja sen arvioitu valmiusaste on 40 % (2.10.2018).

Korruption on todettu liittyvän harmaaseen talouteen ja talousrikollisuuteen. Korruption torjuntaa ja ennalta estämistä tehostetaan laatimalla vuoden 2016 aikana korruption vastainen strategia. Strategialuonnos on valmistunut ja se saatettiin vastuuministeriöiden kansliapäälliköiden tietoon. Samalla oli ehdotettu, että valmistunut periaatepäätös korruption vastaiseksi strategiaksi (2017–2021) vietäisiin valtioneuvoston käsiteltäväksi.
Korruptiorikosten paljastamisen tehostaminen ja viranomaisyhteistyön tehostaminen yhdistettiin hoidettavaksi yhdessä alatyöryhmässä, jonka vetovastuu on Valtakunnansyyttäjävirastolla (VKSV). Alatyöryhmän toiminta on käynnistynyt.

Julkisia hankintoja koskevan tavoitteen osalta päätettiin muodostaa oma alatyöryhmä, jonka vetovastuu on KKV:lla. Alatyöryhmän toiminta on käynnistynyt ja se on kokoontunut kaksi kertaa (2.10.2018).

Ilmoittamisen helpottamista ja ilmoittamiseen liittyvien rakenteiden kehittämistä koskevan tavoitteen osalta ei ole ryhdytty toimenpiteisiin, koska Komissio on julkaissut 23.4 direktiiviehdotuksen ilmoittajan suojelun tehostamiseksi. Ohjausryhmän ensimmäisessä kokouksessa päätettiin, että ilmoittamista koskevat tavoitteet tullaan hoitamaan direktiiviehdotusta varten perustettavassa työryhmässä tai muuten koordinoidusti kyseisen työryhmän kanssa.

### 1.5 Poikkihallinnollinen selvitys harmaan talouden (edellyttämistä) toimenpiteistä jakamistalouden yhteydessä

Hanke on käynnistynyt 15.1.2018 ja sen arvioitu valmiusaste on 70 %. (15.5.2018)

Hanke toteutetaan osana poikkihallinnollisen jakamistalouden virkamiesverkoston toimintaa.
Jakamistalouden ensimmäinen kansallinen markkinaselvitys valmistui helmikuussa 2017. Sen jälkeen jakamistalouteen liittyviä säädösympäristön ja lainsäädännön haasteita on kartoitettu poikkihallinnollisessa eri ministeriöiden ja viraston edustajista muodostuvassa jakamistalouden virkamiesverkostossa. Verkoston laatima selvitys jakamistalouden säädösympäristön haasteista ja kehittämistarpeista julkaistiin 8.12.2017.
Säädösympäristön kartoituksessa tunnistettiin myös harmaan talouden riskiin liittyviä seikkoja ja esitettiin eräitä harmaan talouden torjuntaan liittyviä toimenpide-ehdotuksia.

Säädösympäristön kartoituksen pohjalta TEM laatii aiheesta yksityiskohtaisemman selvitysmuistion, jossa hyödynnetään myös mm. kansainvälisen pimeän työn foorumin tekemiä selvityksiä sekä muita kansainvälisiä selvityksiä. Muistioluonnosta on käsitelty TEM:n asettamassa kansallisessa pimeän työn yhteistyöverkostossa 27.2.2018. Keskustelun pohjalta yhteistyöverkoston jäsenillä on mahdollisuus kommentoida muistiota myös kirjallisesti, minkä jälkeen selvitystä jatketaan verkoston kommenttien pohjalta. Selvitys valmistuu vuoden 2018 loppuun mennessä.

## 2. "Harmaan talouden ja talousrikollisuuden ennalta estäminen"

### Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelma vuosille 2016–2020

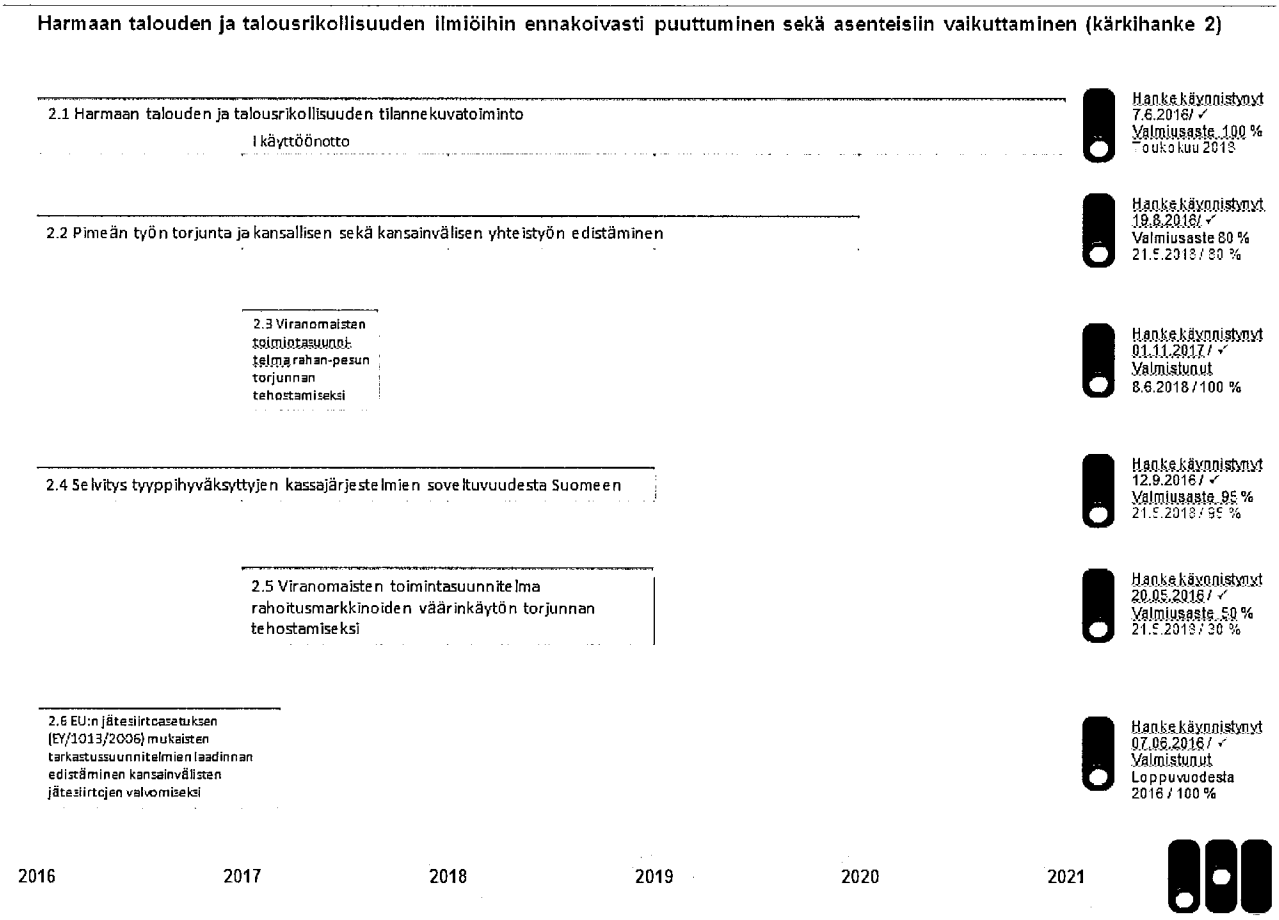


### 2.1 Harmaan talouden ja talousrikollisuuden tilannekuvatoiminta

Hanke on käynnistynyt 7.6.2016 ja se on valmistunut (toukokuu 2018)

Harmaan talouden tilannekuvantoiminnon päälinjaukset hyväksyttiin talousrikostorjunnan johtoryhmässä 7.2.2017. Jatkovalmistelussa on tarkennettu eri viranomaisia koskevaa päälinjauksien mukaista sisältöä sekä kartoitettu viranomaisten eri verkostojen roolia sisällön tuottamisessa. Myös viranomaisten ja elinkeinoelämän etujärjestöjen välisestä yhteistyöstä on sovittu joulukuussa 2017.
Tilannekuvatoiminnon toimituskunta on aloittanut toimintansa 3.4.2017. Toimituskunta on kokoontunut vuonna 2017 yhteensä kuusi kertaa. Toimituskunta on asettanut vuoden 2017 tavoitteet, vahvistanut työjärjestyksen ja sopinut yhteisestä julkaisusta vuoden 2017 lopulle. Toimituskunnan asioita valmistelemaan on perustettu

muutamia alatyöryhmiä edistämään mm. tilannekuvatoiminnon viestintäsuunnitelman laatimista sekä ideoimaan "Toimi oikein" alasivujen sisältöä. Vuoden 2017 loppuun mennessä jokainen viranomainen on määritellyt ja tuottanut omat tietosisällöt sivuston torjunta ja laajuus alasivuille sekä täydentänyt ilmiökortit, joilla kerättiin tietoa ilmiöistä.

Yleisöjulkinen tilannekuvasivusto *www.harmaa-talous-rikollisuus.fi* on otettu käyttöön 12.12.2017 kolmella kielellä. Ensimmäisessä vaiheessa sivustolla on kuvattu ajankohtaisia ja harmaan talouden ja talousrikollisuuden ilmiöitä sekä viranomaisten torjuntaa. Sivuston toisen vaiheen toteutus on käynnissä ja tavoitteena on julkaista sivusto kokonaisuudessaan huhtikuussa 2018. Sivuston kävijäseurannan toteuttamista selvitetään.
Verohallinnon eri yksiköiden edustajista muodostettu tilannekuvaverkosto on kokoontunut kaksi kertaa syksyllä 2017 keskustelemaan Harmaa talous & talousrikollisuus – sivustolle Verohallinnon tuottamasta tietosisällöstä. Eri yksiköt ja prosessit ovat sovitusti tuottamassa erilaisia valvontatilastoja ja toiminnan kuvausta, mutta järjestelmäuudistuksen ja erityisesti sen raportoinnin keskeneräisyyden vuoksi tässä on vielä joitakin haasteita, jotka saataneen kevään 2018 kuluessa kuntoon.
Viestintäsuunnitelma ja sivuston laajennus esiteltiin talousrikostorjunnan johtoryhmässä 22.5.2018. Merkittävä sisällön laajennus toteutettiin 22.5.2018 (ilmiöt, laajuus, torjunta, toimi oikein)
Verohallinto esittelee omassa esityksessään hankkeen edistymisen tarkemmin.

**2.2 Pimeän työn torjunta ja kansallisen sekä kansainvälisen yhteistyön edistäminen**

Hanke on käynnistynyt 19.8.2016 ja sen arvioitu valmiusaste on 80 % (21.5.2018)

TEM asetti kansallisen pimeän työn verkoston 19.8.2016. TEM vastaa yhteistyössä STM:n edustajan kanssa verkoston toiminnasta. Verkostossa ovat edustettuina keskeiset ministeriöt ja viranomaiset (OM, SM, STM, VM, Verohallinnon yritysverotusyksikkö, Harmaan talouden selvitysyksikkö (HTSY), AVI, ETK, Migri, Valtakunnansyyttäjän virasto). Kansallinen yhteistyöverkosto kokoontuu ennen EU-foorumin kokouksia. Verkoston kautta on jaettu tietoa EU-foorumin työstä ja muiden maiden käytännöistä pimeän työn torjumiseksi ministeriöiden, viranomaisten ja sidosryhmien edustajille. EU:n pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävä foorumi ja sen toimintaa tukeva kansallinen verkosto mahdollistavat nykyistä paremman kokemusten vaihdon eri maiden viranomaisten välillä pimeän työn torjumiseksi ja eri maiden käytäntöjen arvioimiseksi niiden soveltuvuudesta Suomeen. Verkostossa edustetut tahot ovat osallistuneet aktiivisesti pimeän työn verkoston kokouksiin, tapahtumiin ja komissiolle tarvittavien vastausten ja selvitysten laatimiseen.
Verkostolla on säännölliset kokoukset ennen EU-foorumin kokouksia. Vuonna 2016 oli kaksi kokousta 23.8.2016 ja 4.10.2016, joissa käsiteltiin lähinnä EU:n pimeän työn foorumin kaksivuotista työohjelmaa. Suomi oli mukana valmistelevassa ryhmässä. Vuonna 2017 verkoston kokoukset olivat 28.2.2017 ja 6.10.2017. Vuoden 2018 keväällä kokoukset olivat 19.1.2018, 27.2.2018 ja 9.5.2018. Muina aikoina verkoston kautta tarvittava yhteydenpito hoidetaan sähköpostitse.
Verkoston edustajat valmistelivat yhdessä kansallisen pimeän työn torjunnan -seminaarin, joka pidettiin 20.6.2017. EU:n komissio tuki seminaarin järjestelyjä osana EU-foorumin työohjelmaa.
Verkosto on käsitellyt ja arvioinut komission laatimia selvityksiä ja valmistelut kantoja foorumin kokouksiin. Keväällä 2018 on käsitelty jakamistaloutta koskevaa selvitystä ja valmisteltu pilottihanketta koskien esitystä harmaan talouden ja talousrikostorjunnan johtoryhmälle (Moniviranomaisyhteistyön johtamisen kehittäminen strategisessa ja operatiivisessa työssä) tukemaan pimeän työn ja työrikosten torjuntaa.
Suomi on vaikuttanut EU-tason toimintaan jakamalla tietoa Suomen strategiasta ja toimista harmaan talouden ja pimeän työn torjumiseksi sekä osallistumalla aktiivisesti EU-foorumin työohjelman tapahtumiin ja seminaareihin sekä kansallisten hyvien käytäntöjen esittelemiseen seminaareissa ja foorumin nettisivuilla. EU-foorumin eri toimien tarkoituksena on edistää viranomaisten osaamista ja tietoisuutta sekä yhteistyötä pimeän työn torjuntakeinoista ja pimeän työn uusista ilmenemismuodoista.
EU-foorumin rakennusalan seminaarissa 3.5.2017 oli Suomen esitys "The obligations of main contractors and contractors in supply chains in Finland - Information reporting requirement in the construction industry".

TEM isännöi 1.-2.6.2017 Helsingissä järjestettyä EU-foorumin Data Mining -seminaaria, jossa Harmaan talouden selvitysyksikkö (HTSY) luennoi HTSY:n toiminnasta. Tiedonlouhinnan hyödyntäminen ja edistäminen viranomaistoiminnassa on keskeinen väline pimeän työn torjunnassa.
Suomi on mukana työsuojelun yhteispohjoismaisessa hankkeessa (Call for proposal 12.6.2017 –Nordic application), jonka komissio hyväksyi syksyllä. Hankkeessa keskitytään viranomaisyhteistyöhön ja vertaisoppimiseen. Pohjoismaiden tarkoituksen on hakea jatkorahoitusta ja laajentaa projektia Baltian maihin ja työmarkkinaosapuolten kanssa toimimiseen.
Suomen työsuojelun tarkastaja osallistui virkamiesvierailuun Tanskassa 4.-8.9.2017. Verohallinnon edustajat osallistuivat keväällä 2017 EU:n pimeän työn foorumissa julkaistavan Suomea koskevan rakentamisen toimialan Good practice - esittelyn valmisteluun, jossa kuvataan veronumerorekisteri. TEM:n edustaja osallistui EU-foorumin seminaari 13.9.2017 tiedonvälityksestä ja viestinnästä foorumin työn edistämiseksi sekä 18.–20.9.2017 Latvian työsuojeluviranomaisten pyytämään keskinäisen oppimisen projektiin (Mutual learning project) työsuojeluviranomaisten osaamisen edistämiseksi puuttua pimeään työhön. ETK:n edustaja osallistui postilaatikkoyrityksiä käsittelevään seminaariin 30.11.2017.
Seminaarissa 22.–23.3.2018 teemakeskustelussa olivat tiedottaminen ja työkalut työnantajien ja työntekijöiden saavuttamiseksi. Suomesta Verohallinto esitteli bruttolaskuria. Maantieliikenteen kuljetusalan seminaarissa 1.6.2018 Suomea edustaa Lounais-Suomen aluehallintoviranomaisen edustaja.
EU-foorumin kokoukset olivat 9.-10.3.2017 ja 19. -20.10.2017. Maaliskuussa teemakeskustelu oli valeyrittäjyydestä ja lokakuussa jakamistaloudesta. Vuoden 2018 kokouksessa 8.-9.3.2018 teemakeskusteluna oli jäsenmaiden kannustemallit(voucher schemes), joilla edistetään virallisen työn tekemistä.
Suomi osallistui EU-foorumin puitteissa työryhmätyöhön, jossa pohdittiin Eurooppalaisen työviranomaisen perustamisessa huomioon otettavia näkökohtia.
Pimeän työn torjunta on sidoksissa EU:n foorumin toimintaohjelmaan, jota Suomessa on erinomaisesti noudatettu. Työn vaikuttavuus tulee jo olemassa olevan hyvän kansallisen yhteistyön tukemana näkyviin paremmin jatkossa, kun aihealueen kansainvälinen yhteistyö ja foorumin tuottaman materiaalin (virtuaalikirjaston) hyödyt saadaan täysimääräisemmin käyttöön tukemaan pimeän työn vastaista viranomaistyötä.
Komission ehdotus Euroopan työviranomaisen perustamisesta annettiin 13.3.2018. Ehdotuksessa mukaan foorumin lakkautetaan ja se sulautetaan perustettavaan viranomaiseen

**2.3 Viranomaisten toimintasuunnitelma rahanpesun torjunnan tehostamiseksi**

Hanke on käynnistynyt 1.11.2017 ja se on valmistunut (8.6.2018).

Väliraportti laadittiin syksyllä 2017. Toimenpideohjelman kirjoittaminen on käynnistynyt. Tavoitteena oli laatia varsinainen toimintasuunnitelma rahanpesun torjunnan tehostamiseksi strategian voimassaolon loppupuolella 2019–2020 sen jälkeen, kun kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio on päivitetty (ensimmäinen 3.7.2017 voimaan tulevaan lakiin perustuva riskiarvio).

OECD:n alainen FATF:n maatarkastuksen (24.5.–8.6.2018) lähestyessä kävi ilmi, että hyväksytty rahanpesun torjunnan toimintasuunnitelma otettaisiin asiakirjana vastaan tarkastajien suorittamassa arvioinnissa. Tarkastajat odottivat saavansa suunnitelman tarkastuksen aikana. Sisäministeriössä suunnitelman laadintaa kiirehdittiin siten, että hyväksytty toimintasuunnitelma luovutettiin tarkastajille 8.6.2018.

Poliisiammattikorkeakoulun laatiman kansallisen riskiarvion perusteella laadittu luonnos rahanpesun torjunnan toimintasuunnitelmasta esiteltiin talousrikostorjunnan johtoryhmässä 22.5.2018. Toimintasuunnitelma lähetettiin 23.5.2018 kiireelliselle lausunnolle johtoryhmään. Korjausehdotukset palautettiin 31.5.2018. Annetun palautteen jälkeen toimintasuunnitelmaan tehtiin korjaukset ja se vahvistettiin 8.6.2018.
Sisäministeriö on asettanut toukokuussa 2018 rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan kansallinen viranomaisyhteistyöryhmän, jolle on asetettu selkeät tavoitteet mm. tiedon välitykseen liittyen.

**2.4 Tyyppihyväksyttyjen kassajärjestelmien soveltuvuudesta Suomeen (verottaja)**

Hanke on käynnistynyt 12.9.2016 ja sen arvioitu valmiusaste on 95 % (21.5.2018)

Hankkeeseen ovat osallistuneet asiantuntijat Verohallinnon tietohallintoyksiköstä, yritysverotusyksiköstä, veronkantoyksiköstä ja harmaan talouden selvitysyksiköstä. Työryhmän työstä laaditaan neljä osaselvitystä ja yhteenvetoloppuraportti. Selvitykset jakautuvat teemoittain: 1.) lainsäädäntö ja soveltamisalan laajuus 2,) kansainväliset käytännöt 3.) valvonta 4.) teknologiset toteuttamisvaihtoehdot sekä 5.) yhteenveto.

Tyyppihyväksyttyjen kassajärjestelmien vaikuttavuudesta, lainsäädäntötaustoista, valvonnasta, toteutusratkaisuista ja toteutuskustannuksista on kerätty tietoa eri Euroopan maista sekä kirjallisiin lähteisiin että haastatteluihin perustuen. IOTA-mailleen tehtiin laaja kassajärjestelmiä koskeva kysely.

Harmaan talouden selvitysyksikkö vastaa osaraporttien 1 ja 2 kirjoittamisesta, joissa kartoitettiin lainsäädäntöä ja soveltamisalan laajuutta Suomessa. Yritysverotusyksikkö vastaa osaraportista 3, jossa selvitettiin kassajärjestelmien hyödyntämismahdollisuuksia valvonnassa. Tietohallinto ja Veronkantoyksikkö vastaavat osaraportista 4, jossa tutkitaan kassajärjestelmiä koskevia toteutusvaihtoehtoja.

Osaselvitykset 1 - 4 ovat kirjoitettu ja ne ovat harmaan talouden selvitysyksikössä viimeistelyvaiheessa, jonka jälkeen ne siirtyvät julkaisuvalmisteluun. Yhteenvetoraportin (osaselvitys 5) kirjoittaminen on aloitettu.

Selvitykset julkaistaan kesäkuussa 2018 ja lähetetään lausuttavaksi.

Verohallinto esittelee omassa esityksessään hankkeen edistymisen tarkemmin edellä mainitun lausuntokierroksen jälkeen käynnistetystä lisäselvityksestä.

**2.5 Viranomaisten toimintasuunnitelma rahoitusmarkkinoiden väärinkäytön torjunnan tehostamiseksi**

Hanke on käynnistynyt 20.5.2016 ja sen arvioitu valmiusaste on 50 % (18.9.2018).

Valtiovarainministeriössä on käynnistetty toimintasuunnitelman laadinta. Ministeriö järjesti laajapohjaisen, viranomaisille suunnatun keskustelutilaisuuden 20.5.2016, jossa käytiin läpi rahoitusmarkkinoihin liittyviä talousrikostorjunnan kysymyksiä.
Eduskunta on antanut lausuman (EV 44/2017 vp), jonka mukaan " eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää finanssialan kansalliseen harkintaan perustuvan seuraamussäännöstön kokonaisuuden ja tekee asiasta talousvaliokunnalle selvityksen".
Oikeusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia. Työryhmän toimikausi päättyy 31.8.2018 ja se kattaa osittain kysymyksiä, jotka on ollut tarkoitus ratkaista valtiovarainministeriön eduskunnan lausumaan ja rahoitusmarkkinoiden väärinkäytön torjunnan tehostamiseen liittyvässä toimintasuunnitelmassa ja sen nojalla tehtävissä toimissa. Työryhmämietintö on lausuntokierroksella. Päällekkäisen työn välttämiseksi valtiovarainministeriö odottaa työryhmän työn tuloksia ennen toimintasuunnitelman tarkempaa laatimista.
Valtiovarainministeriö tulee vuoden 2019 aikana valmistelemaan hallituksen esityksen arvopaperimarkkinoita koskevan törkeän tiedottamisrikoksen säätämiseksi ja Finanssivalvonnan tutkintavaltuuksien kehittämiseksi. Valtiovarainministeriö on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 38/2018 vp). Lait tulivat voimaan 5.6.2018. Esityksellä lisätään erityisesti Finanssivalvonnan ja Verohallinnon välistä tietojenvaihtoa. Finanssivalvonnalla on esimerkiksi mahdollisuus hyödyntää velvoitteidenhoitoselvityksiä osana valvontaa.
Lisäksi valtiovarainministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmäksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle viikolla 40. Esityksessä säädettäisiin viranomaisten ja luottolaitosten välisestä tiedonhakujärjestelmästä, jonka kautta viranomaiset voivat saada sähköisesti tietoja pankki- ja maksutileistä. Lisäksi Tulli ylläpitäisi rekisteriä, jonka

kautta viranomaiset voisivat saada tietoa maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja virtuaalivaluutan tarjoajien asiakkaista ja asiakasvaratileistä.

### 2.6 EU:n jätesiirtoasetuksen (EY/1013/2016) mukaisten tarkastussuunnitelmien laadinnan edistäminen kansainvälisten jätesiirtojen valvomiseksi

Hanke on käynnistynyt 7.6.2016 ja se on valmistunut loppuvuodesta 2016.

Kansainvälisten jätesiirtojen tarkastussuunnitelma löytyy netistä osoitteesta:
http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asiointi_luvat_ja_ymparistovaikutusten_arviointi/Luvat_ilmoitukset_ja_rekisterointi/Jatteiden_kansainvaliset_siirrot/Jatesiirtojen_valvonta_ja_tarkastukset

## 3. "Harmaata taloutta ja talousrikoksia torjuvien viranomaisten toiminnan vaikuttavuuden lisääminen erityisesti yhteistyötä kehittämällä"

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelma vuosille 2016–2020

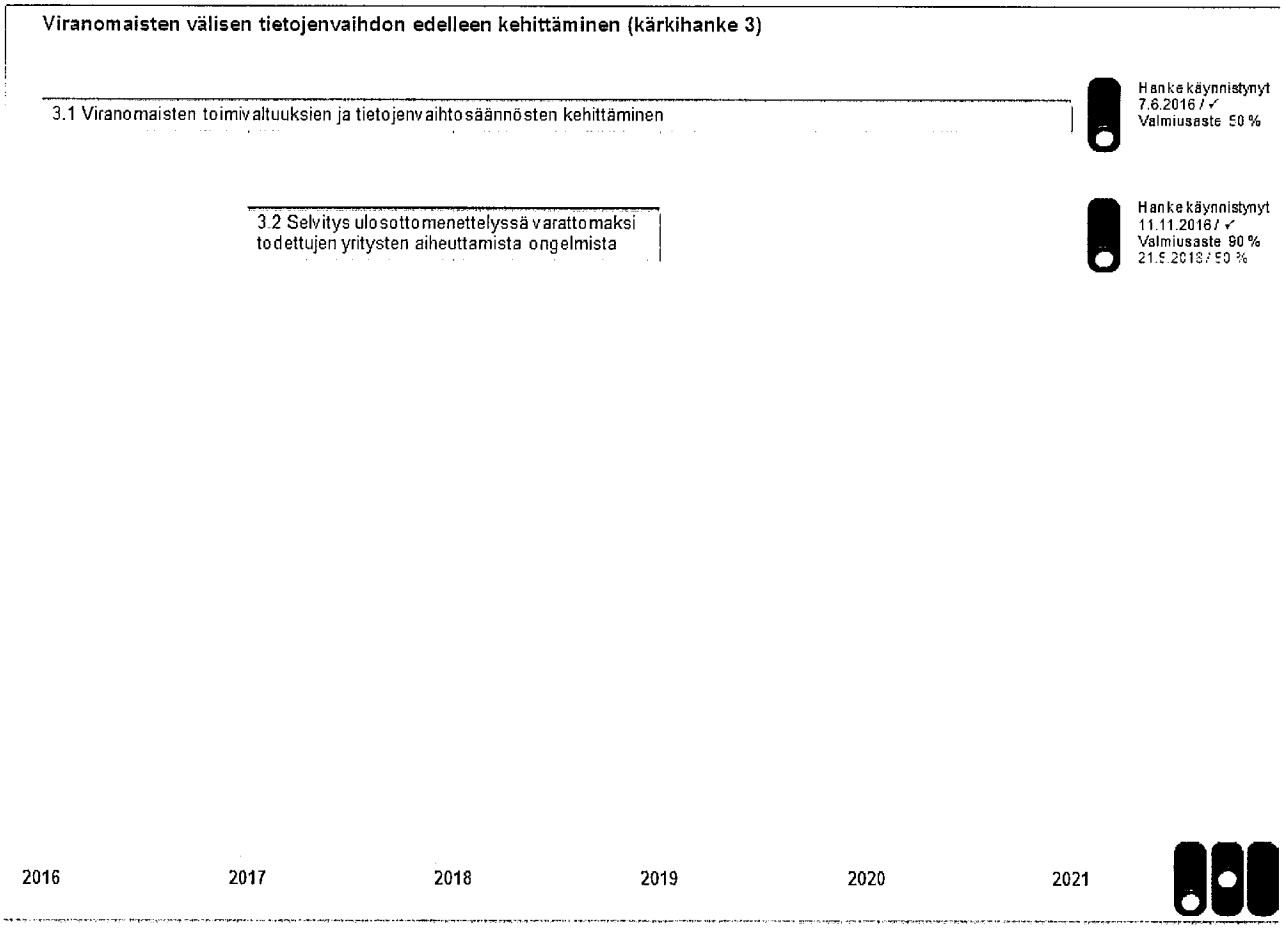

**3.1 Viranomaisten toimivaltuuksien ja tietojenvaihtosäännösten edelleen kehittäminen (Vero hoitaa)**

Hanke on käynnistynyt 7.6.2016 ja sen arvioitu valmiusaste on 50 %.

Toteutetut lainsäädäntömuutokset:
Vuonna 2016 laajennettiin velvoitteidenhoitoselvitysten käyttöalaa koskemaan kuluttajaluottojen sekä eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnin valvonnassa (HE 77/2016), työsuojeluhallinnon tehtävissä tilaajavastuulain, ulkomaalaisvalvonnan ja työsuhteen vähimmäisehtojen valvonnassa (HE 114/2016), julkisten hankintojen tekemisessä (HE 108/2016) sekä palkkaturvan tehtävissä (HE 196/2016). Samalla näiden tehtävien tietojensaantioikeuksia laajennettiin.
Syksyllä 2017 HE 154/207 voimaan pantiin ns. DAC5 direktiivi säätämällä uusi VML 23 a §, jonka mukaan rahanpesulaissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten on Verohallinnon kehotuksesta tunnistetiedon, pankkitilin numeron, tilitapahtuman tai muun vastaavan yksilöinnin perusteella annettava ja esitettävä tarkastettavaksi tiedot mekanismeista, menettelyistä, asiakirjoista sekä muista tiedoista, joiden perusteella raportoivat suomalaiset finanssilaitokset ovat suorittaneet uusien kansainvälisten tietojenvaihtostandardien edellyttämät velvoitteet ja huolellisuusmenettelyt raportoitavien tilien tunnistamisessa. Samalla täsmennettiin sivullisen tiedonantovelvollisuuden oikeellisuuden varmistamiseen liittyvää tarkastusnormia VML 23 §. Muutokset eivät varsinaisesti muuta Verohallinnon tiedonsaantioikeuksia, vaan täsmällisellä säännöksellä halutaan varmistaa uusien kansainvälisten tietojenvaihtostandardien tehokas täytäntöönpano Suomessa. Osana tehokkaan täytäntöönpanovelvoitteen täyttämistä samalla muutettiin verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 ja 20 §:ää siten, että jatkossa Verohallinto voi salassapitosäännösten estämättä antaa oma-aloitteisesti (ja pyynnöstä) Finanssivalvonnalle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle sellaisia verovalvonnassa havaittuja tietoja, joilla saattaa olla merkitystä niiden valvoessa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä annetun lain (444/2017) 3 luvussa säädettyjä velvoitteita asiakkaan tuntemisesta. Laki tuli voimaan 1.1.2018.
Vuonna 2017 laajennettiin velvoitteidenhoitoselvitysten käyttöalaa koskemaan kaikkia liikennelupaviranomaisen lupa- ja valvontatehtäviä (HE 161/2016). Rahanpesun- ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskevassa lakipaketissa (HE 228/2016) laajennettiin Aluehallintoviraston lupayksikön tietojensaantioikeuksia sekä mahdollisuutta käyttää velvoitteidenhoitoselvityksiä yrityspalveluja tuottavien yritysten, rahanvaihtoa harjoittavien yritysten sekä kiinteistönvälittäjien valvonnassa.
Toukokuun alussa 2018 tulee voimaan lakipaketti veronkannon ja verotuksen toimittamisesta. Lakimuutoksen tarkoituksena on muun muassa, että korruptioon liittyvien rikosten paljastamisen ja selvittämisen edistämiseksi mahdollistetaan Verohallinnon oikeus antaa omasta aloitteesta verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen esitutkintaviranomaiselle. Lakiin verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta on tehty lisäys, jonka mukaan verotustietoja voidaan antaa verovalvonnan yhteydessä tehdyistä havainnoista, joiden voidaan epäillä liittyvän eräisiin virka- ja lahjusrikoksiin tai luottamusaseman väärinkäyttöön.
Heinäkuun alussa vuonna 2018 tulee voimaan laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista (921/2017), jossa laajennettiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeutta saada tietoja muilta viranomaisilta sellaisista matkapalveluyhdistelmien tarjoajista, joiden on asetettava vakuus ja joille laissa on asetettu rekisteröintivelvollisuus. Rekisteröinnin yhtenä edellytyksenä on julkisoikeudellisten velvoitteiden hoitaminen. Samalla Kilpailu- ja kuluttajavirastolle säädettiin oikeus saada velvoitteidenhoitoselvityksiä tätä tehtäväänsä varten.
Vireillä olevat lainsäädäntömuutokset:
Valtiovarainministeriössä sekä sosiaali- ja terveysministeriössä on ns. sote- lakipakettiin liittyen vireillä yksityistä sosiaali- ja terveyspalveluita koskevaa lainsäädäntövalmistelua, jossa toimialan yrityksien rekisteröinnin edellytykseksi on tulossa julkisoikeudellisten velvoitteiden hoitaminen. Rekisteriviranomaisena toimivalle Aluehallintovirastolle on tarkoitus säätää tietojensaantioikeudet salassa pidettäviin viranomaistietoihin ja julkista tehtävää hoitavan tietoihin sekä mahdollistaa velvoitteidenhoitoselvityspalvelun käyttäminen.
Valtiovarainministeriössä on vireillä myös finanssivalvonnasta annettua lakia koskeva muutos. Ehdotuksen mukaan Finanssivalvonnalla olisi oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta veroihin ja muihin

julkisiin makuihin liittyviä tietoja lain 3 §:ssä tarkoitettuihin Finanssivalvonnan tehtäviin. Finanssivalvonnalla olisi ehdotuksen mukaan lisäksi oikeus käyttää näihin tehtäviinsä velvoitteidenhoitoselvityspalvelua.
Työ- ja elinkeinoministeriössä on vireillä laki perintätoimen harjoittajien rekisteröinnistä. Ehdotuksen mukaan perintätoimen harjoittajalta vaadittaisiin riittävää luotettavuutta. Luotettavuutta arvioitaessa otettaisiin huomioon perintätoimen harjoittajan sekä tähän liittyvien henkilöiden ja muiden yritysten veroihin ja muihin julkisiin maksuihin liittyvien velvollisuuksien hoitaminen. Rekisterinpitäjänä toimiva Aluehallintovirasto saisi tehtävää varten tiedonsaantioikeuden edellä todettuihin tietoihin ja se voisi lisäksi käyttää tehtävässään velvoitteidenhoitoselvityksiä.
Työ- ja elinkeinoministeriössä on myös vireillä kilpailulakia (948/2011) koskeva lainmuutos, jonka mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston tiedonsaantioikeutta laajennettaisiin kilpailulain 2 luvussa ja 4 a luvussa tarkoitettujen kilpailunrajoitusten selvittämiseksi sekä 4 luvussa tarkoitettujen yrityskauppojen valvomiseksi. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle mahdollistettaisiin myös velvoitteidenhoitoselvityksen käyttö näihin tehtäviinsä.
Selvitykset tietojenvaihtosäännöksien edistämiseksi:
Vuonna 2018 on vireillä selvitys mm. Elintarvikeviraston (Eviran) tietojenvaihtosäännöksien kehittämiseksi. Selvityksessä arvioidaan sitä, voitaisiinko viranomaistietoja käyttää nykyistä laajemmin Eviran tehtävissä, erityisesti elintarvikelaissa (23/2006) säädetyissä tehtävissä.
Verohallinnon rikosrekisteritietojen käyttötarveselvitys on laadittu Verohallinnon Yritysverotusyksikössä. Rikosrekisteritietojen osalta on arvioitu Verohallinnon käsittelytarvetta huomioiden uudistunut tietosuojasääntely.
Viranomaistiedon saatavuuden lisääminen:
Verohallinto toteutti vuosina 2012–2017 viranomaistietopalvelurajapintahankkeen (VTPR), jolla julkishallinnon yritystietovarantojen tietoja saatettiin joustavasti velvoitteidenhoitoselvitykseen oikeutettujen viranomaisten käyttöön.

Hankkeen aikana vuoden 2017 loppuun mennessä rajapinnan hyödyntämisen ovat aloittaneet (aloitusjärjestyksessä) Ulosotto, Verohallinto, Tekes, ELY-keskus, Konkurssiasiamiehen toimisto, Työttömyysvakuutusrahasto ja Hankintatoimi. Hankkeessa on toteutettu myös käyttöönottovalmius ELY-keskuksen uusiin käyttötarkoituksiin, Aluehallintovirastolle, Tapaturmavakuutuskeskukselle ja Valviralle. Näiden osalta käyttöönotto alkaa 1.2.2018. Tullin, Työ- ja elinkeinoministeriön sekä Poliisin rajapinnan hyödyntämisprojektit ovat suunnitelmissa mutta ne toteutetaan vasta hankkeen päättymisen jälkeen.
Velvoitteidenhoitoselvitys pyyntöjen määrä on kasvanut hankkeen aikana kun viranomaiset ovat ottaneet käyttöön hankkeessa toteutetun palvelurajapinnan käyttöön. Vuonna 2017 velvoitteidenhoitoselvityksiä pyydettiin ja toimitettiin 274 383 kpl. Selvitysten määrän kasvu on toteutunut ilman henkilöstövaikutuksia.

VT-koordinointiryhmä aloitti toimintansa:
Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö on asettanut viranomaistiedon koordinointiryhmän (VT-koordinointi) 17.1.2018, jonka tehtävänä on toimia kehittämis- ja yhteistyöryhmänä viranomaistiedon hyödyntämisessä harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. Työryhmän jäseniksi kutsuttiin viranomaisrekistereiden omistajia tai tiedon hyödyntäjinä toimivia valvonta-, lupa- ja tukiviranomaisia. Työryhmässä käsitellään ajankohtaisia muutoksia mm. eri viranomaisten toiminnassa, organisaatiossa, tietojen vaihdossa, jakelussa, käsittelyssä ja analytiikassa. Myös velvoitteiden hoitamisselvitys (VHS) -palvelun kehitysasiat ja sekä tietojenvaihtoon ja käyttöön liittyvät lainsäädäntömuutokset ovat työryhmässä esillä.
Verohallinnon korruptiohavainnoista ilmoittaminen tuli voimaan 1.5.2018
Finanssivalvontaa koskeva laki on Eduskuntakäsittelyssä, tulee voimaan 1.6.2018
Kilpailulaki on Eduskuntakäsittelyssä, voimaan aikaisintaan 1.10.2018
Perintätoimen harjoittajia koskeva laki, Eduskuntakäsittelyssä, voimaan aikaisintaan 1.1.2019
Sote-lainsäädäntö on eduskuntakäsittelyssä

Verohallinto esittelee omassa esityksessään hankkeen edistymisen tarkemmin.

### 3.2 Selvitys ulosottomenettelyssä varattomaksi todettujen yritysten aiheuttamista ongelmista

Hanke on käynnistynyt 11.11.2016 ja sen arvioitu valmiusaste on 90 % (24.9.2018)

Työryhmä asetettiin 11.11.2016 Valtakunnanvoudinviraston päätöksellä. Työryhmässä on kuvattu nykytilaa ja siihen liittyviä ongelmia. Työryhmässä on hahmoteltu osallistuvien tahojen ratkaisuvaihtoehtoja ja tavoitteita, joihin pyritään.

Tilanne 24.9.2018: Työryhmän työstä on laadittu loppuraporttiluonnos, jota on käsitelty työryhmän kokouksessa 24.8.2018. Kokouksessa on päästy yhteisymmärrykseen esitettävistä ratkaisuehdotuksista ja sovittu loppuraportin viimeistelystä.
Työryhmä on rajannut työnsä ulkopuolelle ehdotukset koskien ennakkoperintä- ja alv-rekisteröintiä. Näiden osalta asian työstämistä on jatkettu Verohallinnon sisäisenä työnä. Työryhmä on käsitellyt ratkaisuehdotuksina varattomien yhtiöiden poistamista kaupparekisteristä ja varattomuustiedon yleisöjulkisuuden lisäämistä, joista jälkimmäistä työryhmä on päätynyt kannattamaan.
Loppuraportti valmistuu lähikuukausina ja se on tarkoitus esitellä Talousrikostorjunnan johtoryhmän kokouksessa marraskuussa 2018.

## 4. "Harmaan talouden rikoksiin liittyvän rikostorjuntaketjun tehostaminen"

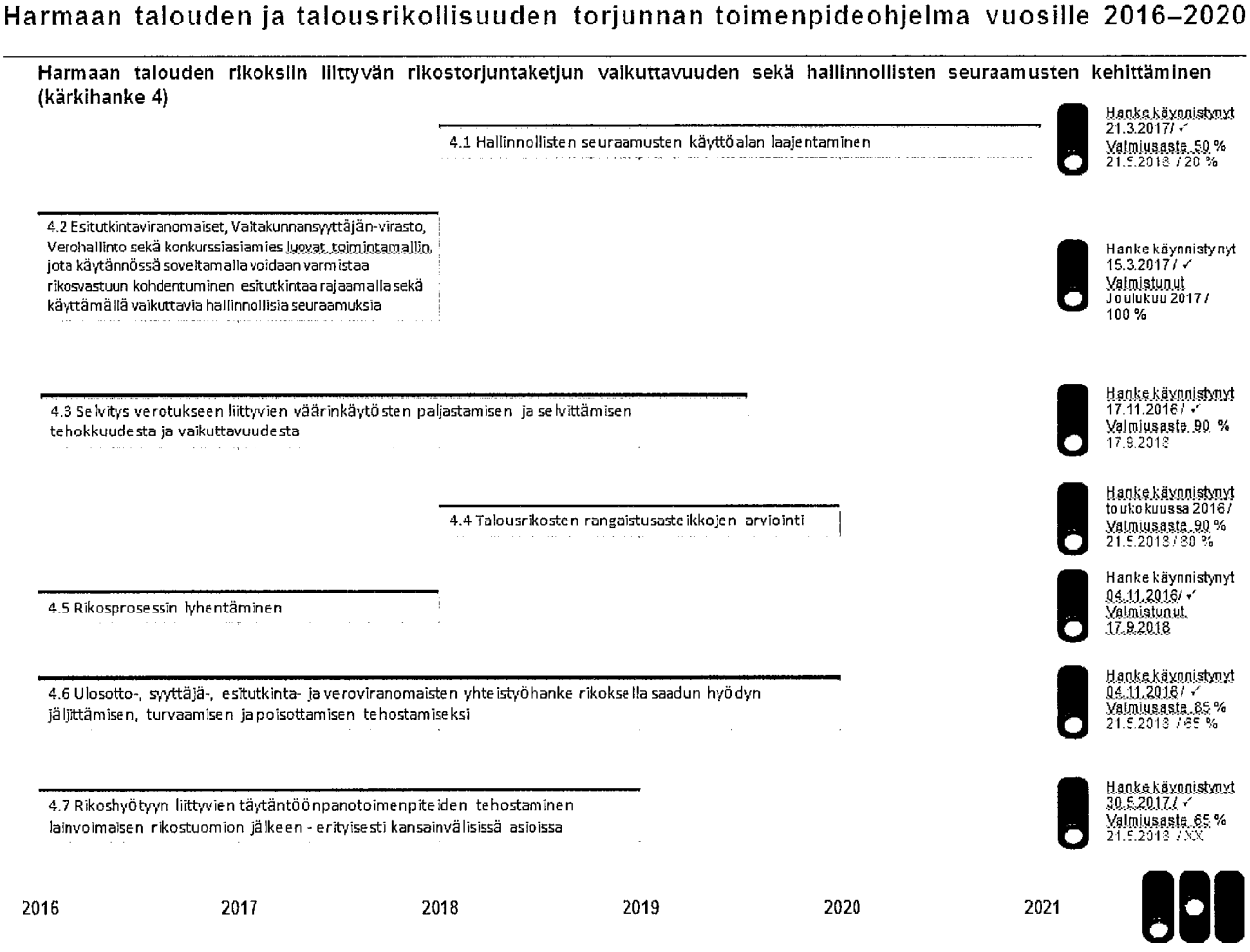

**4.1 Hallinnollisten seuraamusten käyttöalan laajentaminen**

Hanke on käynnistynyt 21.3.2017 ja sen arvioitu valmistusaste on 50 % (17.9.2018)

Oikeusministeriö on 21.3.2017 asettanut rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevaa yleistä lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän (Oikeudenhoidon uudistamisohjelman kohta 9). Työryhmässä ovat edustettuina oikeusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Finanssivalvonta, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, valtiovarainministeriö ja korkein hallinto-oikeus. Työryhmän tehtävänä on arvioida hallinnollisia seuraamuksia koskevan yleislainsäädännön tarve ja valmistella sitä koskevat säännösehdotukset. Lisäksi työryhmän tulee laatia ehdotus lainvalmistelun tukena käytettäviksi hallinnollisten seuraamusten sääntelyperiaatteiksi, joiden tarkoituksena on määritellä yhtenäiset periaatteet seuraamusten käyttöalalle ja seuraamusten käyttöönoton vaatiman hallinnonalakohtaisen sääntelyn edellyttämille lainsäädäntötoimille. Työryhmän on valmistellut kaksi arviomuistiota, jotka ovat olleet lausuntokierroksella. Työryhmän määräaika päättyy 30.11.2018.

Hallinnollisten seuraamusten soveltamisalan laajentumisen selvittelyä eri hallinnonalan lainsäädännöissä on tarkoitus jatkaa eräissä substanssiministeriöissä OM:n avustamana. Hankkeesta aiheutunee tietojärjestelmämuutoksia sekä vaikutuksia valtion sakkotuloihin. Kustannukset ja vaikutukset eri hallinnonaloilla selviävät valmistelujen käynnistyessä ja niiden kuluessa.

**4.2 Esitutkintaviranomaiset, Valtakunnansyyttäjävirasto, Verohallinto sekä konkurssiasiamies luovat toimintamallin, jota käytännössä soveltamalla voidaan valmistaa rikosvastuun toteutuminen esitutkintaa rajaamalla sekä käyttämällä vaikuttavia hallinnollisia seuraamuksia.**

Hanke on käynnistynyt 15.3.2017 ja se on valmistunut (joulukuu 2017)

Hanke on käynnistynyt maaliskuussa 2017. Hankkeen työryhmässä on ollut edustus Sisäministeriöstä, Poliisihallituksesta, Valtakunnansyyttäjävirastosta, Valtakunnanvoudinvirastosta, Verohallinnon Yritysverotusyksiköstä ja Veronkantoyksiköstä, Konkurssiasiamiehen toimistosta ja Tullista. Kaikilta ko. tahoilta pyydettiin ehdotukset keskeisistä asioista ja toimenpiteistä, joilla nopeutetaan rikosprosessin kestoa ja tehostetaan juttujen etenemistä ja tuomioistuinten työskentelyä.

Talousrikosympäristössä tapahtui vuosien 2016–2017 aikana muutoksia, joihin lähdettiin työryhmän puitteissa reagoimaan. Poliisilla olevien avointen juttujen määrät nousivat jyrkästi ja samaan aikaan rikoshyödyn takaisinsaanti putosi merkittävästi.

Verohallinnon tehostettua omaa toimintaansa, poliisille tehdyt verojuttujen rikosilmoitusmäärät nousivat nopeasti vuositasolla noin 500 tehdystä ilmoituksesta noin 800 kappaleeseen. Talousrikostutkintayksiköissä juttumäärät lähtivät osittain tästä syystä nousemaan.

Takaisinsaatu rikoshyöty on ollut laskusuunnassa koko Suomessa. Reaaliaikaisia talousrikosjuttuja velallisen jutuista on vähän. Pesänhoitajat tekevät ilmoituksia poliisille epäillyistä rikoksista, mutta viive tapahtumista, ilmoituksen tekemiseen ja tutkinnan aloittamiseen on pitkä. Käytännössä rikoshyöty on tällöin jo ehditty hävittämään

Työryhmässä keskityttiin em. kahteen pääasiaan eli velallisten juttujen uudenlaisen toiminta- ja tutkintamallin luomiseen sekä verojuttujen nopeamman tutkintamallin luomiseen.

Verojuttujen nopeamman tutkintamallin luomisessa erikseen asetettu alatyöryhmä sai työnsä päätökseen 30.10.2017. Malli verojuttujen "nopeampi menettely tutkinnassa" ja erityistutkinnan kehittämismalli valmistuivat 14.12.2017. Alatyöryhmän työn yhteydessä käynnistettiin asiaan liittyvä pilotointi Itä-Uudenmaan poliisin talousrikosyksikössä. Pilotoinnissa hyödynnettiin alatyöryhmässä esille nostettua toimintamallia.

Poliisihallitus lähetti verojuttujen mallista hallinnollisen ohjauskirjeen kaikille poliisiyksiköille. Samalla huolehdittiin siitä, että yhteistyöviranomaiset saivat tiedon uudesta käytännöstä. Lisäksi esitykset 2018 vuoden koulutussuunnitelmista tehtiin poliisiammattikorkeakoululle. Verorikosten tutkintamalli vietiin eri kurssien

koulutussisältöön. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen talousrikosyksikön verorikosten pilotointia tullaan hyödyntämään koulutuksissa ja mallin toimeenpanossa.
Velallisen juttujen osalta konkurssiasiamiehentoimisto valmisteli ja laati mallin ja siihen liittyvän prosessikaavion työryhmässä.
Rikosprosessin tehostamista ja erityistarkastusten kohdentamista koskevasta uudesta toimintamallista ja poliisin yhteyshenkilöverkostosta on kerrottu konkurssipesien pesänhoitajille suunnatulla alueellisella koulutuskierroksella 2018 (Tampere, Kuopio, Oulu, Vaasa, Turku). Asia on ollut esillä myös muissa koulutustilaisuuksissa.
Konkurssiasiain neuvottelukunta on valmistellut kuvauksen toimintamallia koskevista menettelytavoista kahteen suositukseen, jotka koskeva erityistarkastuksia ja rikosilmoituksen tekemistä. Suositukset on vahvistettu neuvottelukunnassa. Toimintamalli on kirjattu neuvottelukunnan suosituksiin, jolloin siitä on tullut osa hyvän pesänhoitotavan mukaista menettelyä.

**4.3 Selvitys verotukseen liittyvien väärinkäytösten paljastamisen ja selvittämisen tehokkuudesta ja vaikuttavuudesta**

Hanke on käynnistynyt 17.11.2016 ja sen arvioitu valmistusaste on 90 % (17.9.2018)

Työryhmä on kokoontunut noin kuuden viikon välein. Selvityksen osia on valmisteltu puheenjohtajan johdolla pienemmissä ryhmissä (rikosoikeudelliset seuraamukset vs hallinnolliset seuraamukset; tarkastuksiin liittyvät kysymykset; sivullisen tiedonantovelvollisuuden valvontaan liittyvät kysymykset). Toimikausi jatkuu vuoden 2018 loppuun saakka. 24.1.2018 pidetään kokous, jossa sovitaan selvityksen valmistelusta, mahdollisesta kommentoinnista ym.

Selvityksen sisältönä on viranomaisten kokema tehokkuus ja vaikuttavuus. Selvityksen aikana on havaittu, että sanktioiden tai tarkastusmenetelmien vaikutusta ilmoitusvelvollisten / verovelvollisten toimintaan on mahdotonta saada selvitettyä viranomaisten toimintaa kuvaavasta datasta.

Hankkeen aikana on noussut esiin muutamia ehdotuksia lainsäädännön kehittämiseksi.

Selvitys on valmistumasta alkusyksystä 2018, tavoitteena on esitellä hankkeen johtopäätökset 25.9.2018 talousrikostorjunnan johtoryhmässä
Verohallinto esittelee omassa esityksessään hankkeen edistymisen tarkemmin.

**4.4 Talousrikosten rangaistusasteikkojen arviointi**

Hanke on käynnistynyt toukokuussa 2016 ja sen arvioitu valmistusaste on 90 % (17.9.2018)

Hallitusohjelman mukaan varmistetaan, että rikoksista annettavat rangaistukset ovat oikeudenmukaisessa suhteessa teon moitittavuuteen. Väestön oikeustajua ja näkemyksiä seuraamusvaihtoehtoista selvittänyt tutkimus on valmistunut 21.6.2017 (Kääriäinen Juha, 2017. Seitsemän rikostapausta: käräjätuomareiden arvioima rangaistuskäytäntö ja väestön rangaistusvalinnat). Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Katsauksia 21/2017). Oikeusministeriössä on valmisteltu virkatyönä asiasta tammikuussa 2018 arviomuistio (OMML 7/2018), jossa tarkastellaan muun muassa talousrikosten rangaistuksia. Muistio on ollut lausuntokierroksella, joka päättyi 30.4.2018.
Oikeusministeriö asetti 1.11.2017 työryhmän valmistelemaan unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin annetun direktiivin (ns. unionipetosdirektiivi, 2017/1371) kansallista täytäntöönpanoa. Direktiivi sisältää säännökset unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavasta petoksesta sekä muista unionin taloudellisiin etuihin liittyvistä rikoksista. Lisäksi direktiivi sisältää säännöksiä esimerkiksi näitä rikoksia koskevista seuraamuksista ja jäsenvaltioiden rikosoikeudellisesta toimivallasta. Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat rikokset tulevat myös kuulumaan perustettavan Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimivaltaan. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset

määräykset voimaan viimeistään 6.7.2019. Työryhmämietintö 15/2018 valmistui 20.4.2018 ja sen lausuntokierros päättyy 18.6.2018. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä 2018.
Neuvoteltavana on myös komission ehdotus direktiiviksi rahanpesun torjumisesta rikosoikeuden keinon (rahanpesurikosdirektiivi COM(2016)826 lopull.). Direktiivi koskee rahanpesuna rangaistavien tekojen määrittelyä ja näiden rikosten rangaistustasoa. Direktiivistä saavutettiin neuvoston yleisnäkemys kesäkuussa 2017 ja neuvosto ja Euroopan parlamentti ovat saavuttaneet direktiivin sisällöstä yhteisymmärryksen. Direktiivi hyväksytään todennäköisesti syksyllä 2018. Oikeusministeriö asetti 21.8.2018 työryhmän valmistelemaan direktiivin kansallista täytäntöönpanoa. Työryhmän määräaika päättyy 31.3.2019.
Neuvoteltavana on parhaillaan myös ehdotus direktiiviksi muihin maksuvälineisiin kuin käteisrahaan liittyvien petosten ja väärennysten torjunnasta (ns. maksupetosdirektiivi), jonka soveltamisalaan kuuluisivat myös virtuaalivaluutat. Direktiiviehdotus sisältää rangaistusasteikkoja koskevia säännösehdotuksia. Neuvottelut ehdotuksesta ovat vielä kesken.

**4.5 Rikosprosessin lyhentäminen**

Hanke on käynnistynyt 4.11.2016 ja se on valmistunut (17.9.2018)

Oikeusministeriön asettama oikeusprosessien keventämistä käsitellyt työryhmä luovutti mietintönsä oikeusministeriölle 4.7.2017. Hallituksen esitys 200/2017 vp annettiin tammikuussa 2018. Lait on tarkoitus vahvistaa tasavallan presidentin esittelyssä 1.6.2018 ja ne tulevat voimaan 1.1.2019.
Ehdotetuilla muutoksilla kevennetään oikeusprosesseja yleisissä tuomioistuimissa. Käräjäoikeuden yhden tuomarin kokoonpanon päätösvaltaa rikosasioissa laajennetaan. Kirjallisen menettelyn vastaajalle on annettava tiedoksi syyttäjän seuraamuskannanotto, joka sisältää rangaistuksen enimmäismäärän. Esitutkintalakiin lisätään säännös paikallapysymisvelvollisuudesta haasteen tiedoksiantamista varten. Syytetyn velvollisuutta olla henkilökohtaisesti läsnä pääkäsittelyssä lievennetään. Videoyhteyden käyttöä oikeudenkäynnissä laajennetaan. Käräjäoikeuden kokoonpanosäännöksien muutoksista arvioidaan aiheutuvan säästöä noin 0,5 miljoonaa euroa vuodessa.
Kirjallista menettelyä ja yhden kosketuksen toimintamallin käyttöä koskevien ehdotusten vaikutuksiin liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Jos kuitenkin kirjallisen menettelyn käyttö lisääntyisi niin, että 1 000 – 2 000 nykyisin pääkäsittelyssä käsiteltävää asiaa siirtyisi kirjalliseen menettelyyn, voitaisiin saavuttaa tuomioistuinlaitokselle noin 0,5–1 miljoonan euron ja syyttäjälaitokselle noin 0,4–0,8 miljoonan euron vuotuinen säästö. Jos yhden kosketuksen toimintamallin käyttö lisääntyisi 500 asialla vuodessa, säästövaikutus oikeuslaitokselle haastemieskustannusten vähenemisenä olisi noin 0,1 miljoonaa euroa ja poliisille noin 0,06 miljoonaa euroa vuodessa.
Syytetyn henkilökohtaisen läsnäolovelvollisuuden lieventäminen ja videoyhteyden käytön laajentaminen vähentävät tuomioistuimeen noutamisesta ja vankikuljetuksista aiheutuvia kustannuksia. Läsnäolovelvollisuuden lieventäminen vähentää myös peruuntuneiden istuntojen määrää ja niistä aiheutuvia kustannuksia. Muutoksilla voidaan myös vähentää käräjäoikeusverkoston harventumisesta johtuvasta välimatkojen pitenemisestä aiheutuvaa haittaa ja kustannuksia.
Muutoksilla sopeutetaan osaltaan tuomioistuinten toimintaa valtiontalouden kehyspäätöksiin sisältyviin tuomioistuinten toimintamenojen säästöihin.
Eduskunta edellytti syyteneuvottelua koskevan lainsäädännön hyväksyessään, että oikeusministeriö antaa lakivaliokunnalle selvityksen lainsäädännön toimivuudesta vuoden 2017 loppuun mennessä. Oikeusministeriö on 27.12.2017 toimittanut lakivaliokunnalle mainitun selvityksen. Syyteneuvottelun soveltamisen jatkoseuranta on oikeusministeriön tulevien vuosien tutkimushankkeissa.

**4.6 Ulosotto-, syyttäjä-, esitutkinta- ja veroviranomaisten yhteistyöhanke rikoksella saadun hyödyn jäljittämisen, turvaamisen ja poisottamisen tehostamiseksi**

Hanke on käynnistynyt 4.11.2016 ja sen arvioitu valmistusaste on 85 % (24.9.2018)

Oikeusministeriö on 4.11.2016 asettanut työryhmän selvittämään rikoksella saadun hyödyn jäljittämisen, turvaamisen ja poisottamisen tehostamista sekä todellisuutta vastaamattomia ulosottoperusteita. Työryhmän toimikausi on 1.12.2016–31.12.2018.

Työryhmä on kokoontunut useita kertoja ja työskentely on edennyt hyvin. Työryhmässä on kartoitettu eri viranomaisten näkökulmia rikoshyödyn jäljittämiseen, turvaamiseen ja poisottamiseen. Todellisuutta vastaamattomiin ulosottoperusteisiin liittyvää ilmiötä on selvitetty kihlakunnanvoudeille helmikuussa 2017 tehdyllä kyselyllä. Lisäksi työryhmän työhön liittyen on tehty oikeustieteen pro-gradu työ, jossa on selvitetty fiktiivisten ulosottoperusteiden luonnetta ja niihin puuttumisen keinoja.

Työryhmän tarkoituksena on koko hankkeen ajan tehostaa viranomaisyhteistyötä käytännön tasolla. Syksyllä 2017 on järjestetty kaksipäiväinen seminaaritapahtuma, jonka aiheena oli rikoshyödyn jäljittäminen ja poisottaminen. Seminaarin järjestelyistä vastasi Valtakunnanvoudinvirasto ja osallistujia oli kaikista rikoshyödyn poisottamista tekevistä sidosryhmistä.

Työryhmän työstä on laadittu loppuraporttiluonnos, jota on käsitelty työryhmän kokouksessa 3.9.2018. Työryhmä on saavuttanut kokouksessa yhteisymmärryksen hankkeen lopputuloksista ja esitettävistä ratkaisuvaihtoehdoista. Loppuraporttia viimeistellään työryhmän kokouksessa sovitulla tavalla ja se valmistuu lähikuukausina.

Hankkeessa valmistellaan prosessikaavio rikoshyödyn jäljittämisestä ja turvaamisesta sekä siihen liittyvää tarkentavaa koulutusmateriaalia. Koulutusmateriaalin on tarkoitus valmistua vuoden 2018 loppuun mennessä. Valtakunnanvoudinvirasto järjestää rikoshyödyn jäljityksen, turvaamisen ja poisottamisen parissa työskenteleville käytännön toimijoille suunnatun kaksipäiväisen seminaarin keväällä 2019.

Hanke etenee aikataulussa.

**4.7 Rikoshyötyyn liittyvien täytäntöönpanotoimenpiteiden tehostaminen lainvoimaisen rikostuomion jälkeen - erityisesti kansainvälisissä asioissa**

Hanke on käynnistynyt 21.3.2017 ja sen arvioitu valmistusaste on 65 %

Työryhmässä on todettu ongelmaksi, ettei Suomen lainsäädäntö mahdollista rikoshyödyn jäljittämistä lainvoimaisen tuomion jälkeen. Olemme tiedustelleet eri EU-jäsenmailta, onko niissä mahdollista tällaista jäljitystä tehdä ja ellei ole, miten he pyrkivät saamaan rikoksen tekijältä rikoshyödyn pois lainvoimaisen tuomion jälkeen.
Työryhmässä on käyty keskusteluja millaiset toimivaltuudet kullakin viranomaistaholla toimeksiannon mukaisissa tilanteissa on (syyttäjät, poliisit, verottaja, ulosotto, oikeusministeriö, ORK, Tulli, Rajavartiolaitos) ja mitä mahdollisia ongelmia lainvoimaisen tuomion jälkeisessä rikoshyötyyn liittyvässä täytäntöönpanossa saattaa ilmetä. Työryhmä on saanut oikeusministeriön edustajalta tietoja EU:n jäädyttämis- ja konfiskaatioasetuksen neuvottelutilanteesta sekä selvittänyt Eurojustin kautta, miten muissa unionin jäsenmaissa vastaavassa tilanteessa toimitaan.

Lausunto SM1831115
Asiaryhmä
11.10.2018 Asianro

Työryhmä on hahmottanut nykytilanteen, sen mahdolliset ongelmakohdat sekä keskustellut tarpeesta tehdä ehdotuksia, jotka tulevaisuudessa mahdollistaisivat rikoshyödyn jäljittämisen, poisottamisen ja täytäntöönpanon myös ko. asiaa koskevan lainvoimaisen rikostuomion jälkeen.
Työryhmän työn ennakoitu valmistumisajankohta on vuoden 2018 loppuun mennessä.

Poliisitarkastaja Juha Tuovinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 11.10.2018 klo 13:08. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet
Poliisin talousrikostorjunnan resurssit ja viranomaisyhteistyö
Nopeutettu malli, verorikokset, seloste
Nopeutettu malli, verorikokset,kaavio, TL IV
Nopeutettu malli, velallisen rikokset, seloste
Nopeutettu malli, velallisen rikokset, kaavio
Talousrikosyksikön pikatutkintaprojektin loppuraportti

Jakelu
Eduskunta
Tarkastusvaliokunta

Tiedoksi
Sisäministeri Kai Mykkänen
Erityisavustaja Titta Andersson-Bohren/SM
Kansliapäällikkö Ilkka Salmi
Osastopäällikkö Risto Lammi/SM
Johdon sihteeri Anna-Maija Vihervirta
Johdon sihteeri Jaana Söderman
oikeus@intermin.fi
Poliisiosasto@intermin.fi

## 1. LÄHTÖTILANNE & PIKATUTKINTAPROJEKTIN JUTTURAKENNE

Pikatutkintaprojekti käynnistettiin tavoitteena löytää nopeutuksia ja helpotuksia yksinkertaisten I-luokan talousrikosluokiteltujen juttujen esitutkintaprosessiin kokonaisuudessaan. Projektin toteutustyyliksi ja kehitystoimenpiteiksi annettiin melko vapaa toteutus projektinjohtajalle. Projekti käynnistettiin ja jutut jaettiin pääsääntöisesti tutkijoille 26.9.2017. Verojuttuja jaettiin alkuvaiheessa yhteensä 35 kpl ja velallisjuttuja sekä muita talousrikosjuttuja 24 kpl. Yhteensä projektiin valittiin siis 59 kappaletta I-luokan talousrikosjuttuja.

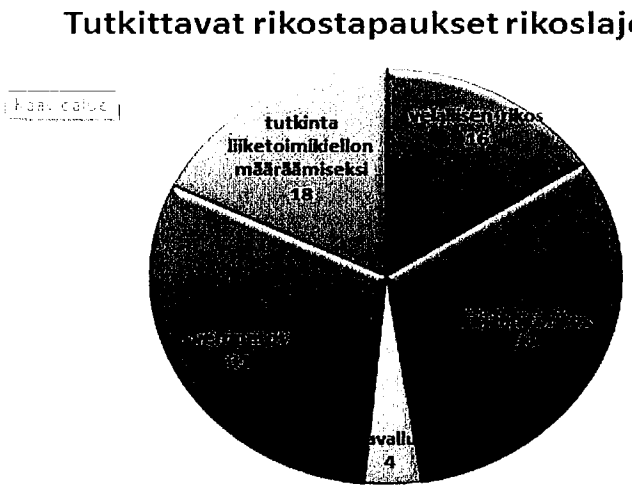


Projektin juttujakauma rikoslajikohtaisesti

## 2. PROJEKTIN EDISTYMINEN

Projektin osalta laadittiin projektijohtajan toimesta yksityiskohtaiset toiminta-ohjeet, jotka ovat tämän raportin liitteenä. Toiminta-ohjeissa käytiin läpi tutkintavaiheet ja tarvittavat suoritteet läpi tarkkuudella, joka antaa tutkijalle mahdollisuuden käynnistää jutun tutkinta itsenäisesti. Lisäksi alkuvaiheessa käytiin muutamia aloituspalavereja ja linjapalavereja läpi projektijohtajan johdolla tutkintakäytänteistä, odotuksista ja tavoitteista. Tällä tavalla saatiin myös määriteltyä selkeät toimenkuvat ja vastuu-alueet ryhmänjohtajille, tutkijoille ja tukitoimijoille.

Projektitutkinta jaettiin selkeästi yksi kerrallaan suoritettuihin vaiheisiin:

- Vaihe 1: Tutkintasuunnitelmien laadinta ja jutun valmistelutoimenpiteet
- Vaihe 2: Kuulusteluvaihe, joka suoritetaan ns. intensiivikuulusteluvaiheena
- Vaihe 3: Kasausvaihe, jossa laaditaan tiivistetty johdanto, SEP ja esitutkintalinjaukset

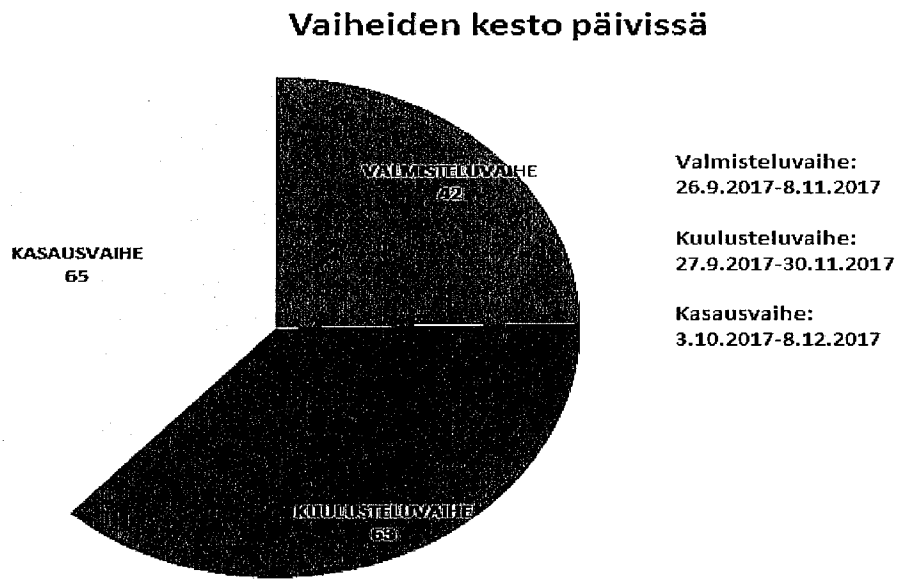


Yllä on kuvattu ajallisesti eri tutkintavaiheiden kesto.

Kaikki 59 tutkintasuunnitelmaa laadittiin 8.11.2017 mennessä valmiiksi. Jutuista neljä (4) kappaletta eivät soveltuneet tutkinnanjohtajan ja esitutkintayhteistyönäkemyksen mukaan pikatutkintaprojektimenetelmin tutkittaviksi. Jutut siirrettiin odottamaan tutkintasuunnitelmien laatimisen jälkeen aktiivista tutkintaa projektin jälkeisenä aikana erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

8.11.2017 mennessä on suoritettu yhteensä 46 rikoksesta epäillyn kuulustelua.

8.11.2017 mennessä on projektiin kuuluvista jutuista toimitettu syyteharkintaan, päätetty poliisin toimesta tai rajoitettu yhteensä 21 juttua.

8.11.2017 mennessä projektiin kuuluvista jutuista oli aktiivisessa kasausvaiheessa 20 juttua.

8.12.2017 mennessä jutuista 53/55:ssä oli suoritettu tarpeelliset esitutkintatoimenpiteet.

8.12.2017 projektin pääsääntöisesti päättyessä jutuista jäi OD-tilaan kaksi kappaletta, johtuen odottavasta kansainvälisestä oikeusapupyynnöstä ja asianomistajan vaatimuksista.

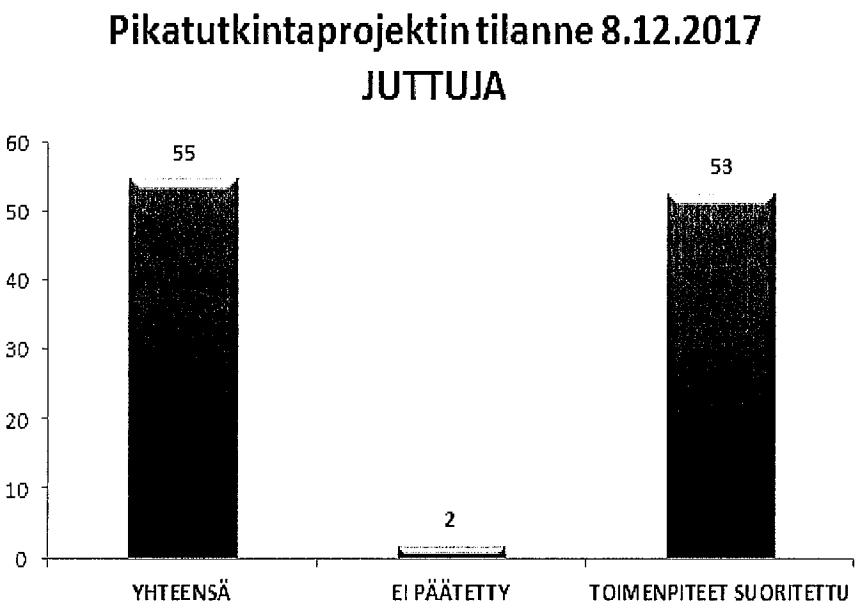


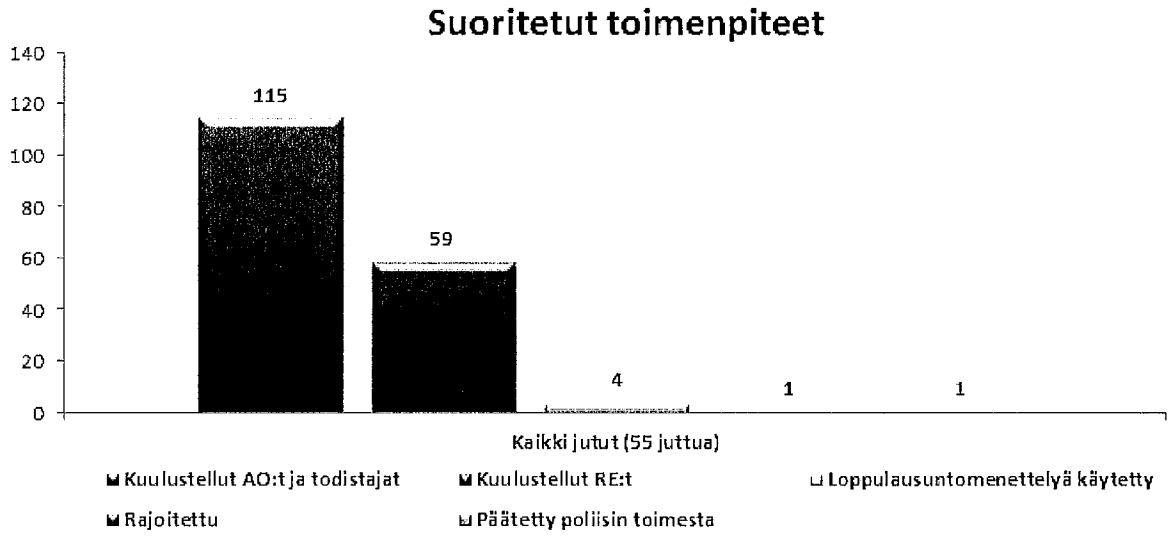


Yllä on kuvattu tilastollisesti pikatutkintaprojektin suoritteita niin juttu- kuin yksilöidyllä suoritetasolla. Projektin edistyminen tuloksellisesti korreloi osittain siihen, miten paljon kuulusteluja pystyttiin suorittamaan ja siten juttuja viemään kasausvaiheeseen. Mitä nopeammin esitutkinnassa saatiin suoritettua rikoksesta epäillyn kuulustelu, suoritemäärä lisääntyi käytännön tasolla, kuin myös tilastollisen tiedon perusteella.

## 3. HENKILÖSTÖ- JA OSAAMISNÄKÖKULMA

Pikatutkintaprojektiin valittiin tutkinnanjohtajan lisäksi kaksi tutkintasolua velallisrikoksia ja verorikoksia varten, jotka olivat molemmat vahvuudeltaan (1 ryhmänjohtaja+2 tutkijaa) ja lisäksi tutkintasihteeri tuottamaan tukipalveluja. Lisäksi projektissa on työskennellyt myös ajoittain yksi tutkija, joka tekee mukautettua työtä sekä yksi henkilö tarjosi tukitoimintoina asianosaisten kuulemisia oman toimen ohella hetkellisesti. Pääsääntöisesti tutkinta on kuitenkin tapahtunut kuuden (6) tutkijan voimin.

Kuudesta pääsääntöisestä tutkijasta neljä (4/6), ovat talousrikostutkintakokemukseltaan yksikön nuorimpia. Edellä mainituista tutkijoista kaksi ovat käytännössä jälkiperehdytysvaiheessa ja kaksi muuta ovat suorittaneet em. perehdytysjakson viimeisen vuoden aikana. Tästä syystä jokaiselle tutkijalle pyrittiin valitsemaan rikoslajiltaan ja tekomuodoiltaan samankaltaisia juttuja synergiaetujen ja toistovarmuuden/nopeuden lisäämiseksi.

Keskusteluissa projektitutkijoiden kanssa on noussut esiin tarve aktiiviselle tuelle esimiestasolta linjausten ja jutuissa tehtyjen ratkaisujen sekä käytäntöjen muodossa. Tutkijat ovat tuoneet esille ajoittain haasteen siirtyä talousrikosyksikön perehdytysopeista ns. suoraviivaiseen pikatutkintamalliin, joka poikkeaa juuri opetetusta laajemmasta tutkintamallista kohtuullisen paljon. Kaikki tutkijat ovat kuitenkin suoriutuneet hyvin toteutuksen tai yrityksen muodossa ja asenne tekemiseen on ollut oikeanlainen. Esille on noussut myös oikeanlaista haastamista ja myös kyseenalaistamista tehdyistä ratkaisuista, mikä vaikuttaa nähdäkseni edistävästi tutkijoiden oppimiseen ja kehittymisen tasoon. Tässä kohtaa on tullut esille tutkinnanjohtajan päätösten perustelujen tärkeys ja avoimuus.

Haasteena projektin toteutukselle on tullut osittain ennakoidut ja toisaalta osittain ennakoimattomat tutkijoiden poistumat (lomat, perhevapaat, sairaslomat, isku, muut velvoitteet), jotka ovat tehneen projektin etenemisen ajoittain haavoittuvaksi. Lisäksi tutkijoista osa ovat tuoneet esiin projektimenetelmien kuormittavuuden verrattuna normaaleihin tutkintamenetelmiin. Nähdäkseni esiin tuotu haaste liittyy erityisesti intensiivikuulustelujaksoihin, joihin ei ole välttämättä totuttu talousrikosyksikössä normaalina työmenetelmänä. Esiin on nostettu myös työn yksipuolisuus, mikäli pikatutkinta jatkuisi täysin samanlaisilla toimenpiteillä mahdollisessa tulevassa pysyvässä toiminnossa.

Kokonaisuudessa henkilöstön osaamisen kannalta arvioituna näen jatkoperehdytysvaiheessa olevan tutkijan olevan kykenevä suoriutumaan menestyksekkäästi pikatutkintamenetelmistä ja siinä vaadittavasta suoritusnopeudesta. Kuitenkin jatkoa silmälläpitäen ja henkilöstön valintaa pikatutkintatehtäviin huomioiden on syytä käyttää erityistä ja yksilöllistä harkintaa henkilöstövalinnoissa peilaten perehdytysjakson aikana saatuihin havaintoihin oppimisesta ja kyvykkyydestä.

## 4. ARVIO PROJEKTIMENETELMISTÄ JA TUTKINTAPROSESSISTA

Pikatutkintaprojektin malleja sekä tutkintamenetelmiä on nähdäkseni pidettävä pääsääntöisesti onnistuneena ja tutkintaa nopeuttavina. Projektin vaiheistuksessa kiinnitettiin huomiota erikseen siihen, että tukitoimintoina suoritettiin muun muassa asianomistaja- ja todistajakuulustelut, jotta tutkijat voivat keskittyä pelkästään tutkintasuunnitelmien laatimiseen, RE-kuulusteluihin ja juttujen kasaukseen. Alkuvaiheessa järjestely tuotti yksittäisille tutkijoille haasteita perustuen vanhoihin tottumuksiin. Kuulustelutilaukset on hoidettu tukitoimintojen toimesta ja kuulusteluja on ollut viikossa 2-5 kappaletta per tutkija. Tutkijan itsemääräämisoikeuden poisvieminen kuulustelujärjestelyjen suhteen aiheutti aluksi epäluuloa ja osittain myös epävarmuutta, mutta tutkijoiden havaitessa kuulemisten jakautuvan ajallisesti melko tasaisesti tilanne hyväksyttiin. Tämä on myös yksi keskeinen elementti esitutkintaprosessin nopeuttamiseen, sillä kuulusteltavan tilaaminen johtaa tutkijan valmistelutoimenpiteisiin ja suoritustoimenpiteisiin korostetulla nopeudella.

Tutkintamenetelmien osalta yksi prosessia nopeuttava seikka on ollut loppulausuntomenettelyn käytön harkinta vain erityisistä perusteista johtuen. Aiemmilla työmenetelmillä loppulausunnon tarvetta on kysytty automaattisesti lähes jokaisen jutun kuulustelun yhteydessä. Projektimenetelmillä asiaa ei kysytty ja loppulausuntomenetelmän käytön harkitsi tutkinnanjohtaja, joka päätyi pyytämään kohdennettua loppulausuntoa neljässä (4) projektin jutuista.

Yhtenä projektin tähänastisista menestyselementeistä on ollut esitutkintayhteistyö, jota pidettiin mahdollisesti ennen projektin aloittamista haastetekijänä prosessin nopeuttamisen näkökulmasta. Esitutkintayhteistyö on ollut sujuvaa ja nopeaa. Tutkintasuunnitelmien lisäksi syyttäjälle on toimitettu tarpeelliset liiteasiakirjat, mikä on vähentänyt tarvetta laajentaa tutkintasuunnitelmien tekoa sisällöllisesti ja ajallisesti. Syyttäjiltä tullut positiivinen palaute on tukenut myös tätä havaintoa. Kokonaisuudessa voidaan nähdä, että esitutkinnan kriittiset laatutekijät ovat täyttyneet esitutkintaa nopeuttavista toimenpiteistä huolimatta.

Toisena avaintekijänä on toiminut aktiivinen tutkinnanjohtajan linjaaminen jutuissa niin oman toimivallan rajoissa ja niissä päätöksissä, joissa tarvitaan syyttäjää esitutkintayhteistyön kautta. Projektimenetelmiin on kuulunut tarjota syyttäjälle valmiita vaihtoehtoja toimenpiteistä ja perusteltuja ratkaisumalleja, jolloin syyttäjälle on jäänyt tosiasiallinen mahdollisuus osallistua halutessaan esitutkinnan kulkuun. Tutkijoiden osallistuminen esitutkintayhteistyöhön on jäänyt minimaaliseksi ja rooliksi tutkijalla on jäänyt suorittava toimeenpano.

Kolmantena pikatutkinnan mahdollistavana tekijänä on toiminut massakuulusteluvaiheet. Toimintatapa on vienyt tutkijoilta itsemääräämisoikeutta, mutta juttujen edistymisen näkökulmasta johtanut positiiviseen lopputulokseen. Projektimenetelmin toteutettavassa pikatutkinnassa kuulusteluvaiheen suorittaminen mahdollisimman nopeasti on nähdäkseni lähes elinehto. Huomioiden tutkijoiden palautteen kuulusteluvaiheiden ajoittaisesta rasittavuudesta näkemykseni mukaan kuulusteluvaihe olisi tulevaisuudessa järkevää järjestää esimerkiksi intensiiviviikoin. Ko. intensiiviviikko voisi olla esimerkiksi yksi kuukaudesta tai työvuorolistasta.

Henkilöstöltä saadun palautteen mukaan aktiivinen ja tukeva tutkinnanjohtamismalli on koettu tarpeellisena ja tärkeänä tuloksellisuuden ja tutkinnan edistymisen näkökulmista. Tutkijat ovat kokeneet positiivisena myös sen, että ovat voineet keskittyä puhtaasti ja ainoastaan toimenkuvaansa kuuluviin tutkintatoimenpiteisiin.

## 5. ARVIO VAIKUTTAVUUDESTA

Huomioiden projektiin valittujen juttujen määrän ja kappaleessa 2 esitetyt aikaansaadut konkreettiset suoritteet sekä tilastointi puhuvat käytettyjen projektimenetelmien vaikuttavuuden puolesta. Projektimenetelmät kykenevät nopeuttamaan esitutkintaprosessia huomattavasti etenkin esitutkintayhteistyön, tiivistettyjen tutkintasuunnitelmien laadinnan, osittain kuulustelujen keston ja kasauksen (tiivistetty kuulustelu ja johdanto) muodossa - huolehtien silti kriittisistä esitutkinnan laatutekijöistä sekä syyteharkintavaiheen tukemisesta. Toki tilastoinnin näkökulmasta on huomioitava, että keskimääräinen tutkinta-aika yksikössä sisältää myös talousrikosluokittelun II ja III-mukaiset, jutut jotka ovat osittain huomattavan työläitä ja pitkäkestoisia. Vertailudataa pelkästään I-luokan jutuista ei tähän raporttiin saatu, mutta kokonaisuudessa pikatutkintamenetelmät ovat olleet menestyksellisiä tuloksekkuuden näkökulmasta.

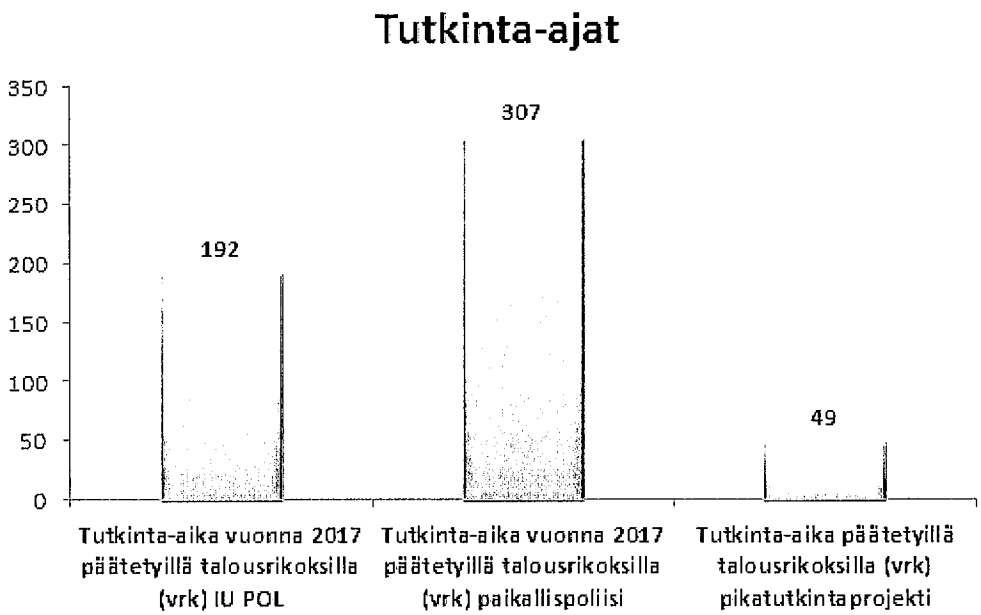


Tutkinta-ajat pikatutkintaprojektissa ja vertailudatalla

Avainasemaan vaikuttavuuden saavuttamiseksi, nousee näkemykseni mukaan aktiivinen ja tukeva esimiestyö. Huomioiden etenkin tutkijoiden kokemattomuuden ilman selkeää esimiestyötä päätöksenteon ja perustelujen kannalta niin ryhmän- kuin tutkinnanjohtotasolta projektin eteneminen/suorittaminen hankaloituvat. Tämä on nähdäkseni oltava keskeinen tekijä, kun toiminnon jatkoa pysyvässä muodossa harkitaan.

## 6. PIKATUTKINTA TULEVAISUUDESSA MAHDOLLISESTI PYSYVÄNÄ RAKENTEENA JA SIJOITTELU

Harkitessa projektimenetelmien viemistä pysyväksi talousrikosyksikön rakenteeksi näen niin mahdollisuuksia, kuin myös haasteita. Mikäli pysyväisrakenteessa harkitaan vaativimpien, kuin I-luokan talousrikosjuttujen tutkimista, niin prosessin nopeuttamisen kannalta näen haasteita. Ko. projektin jutut ovat olleet vastuun kohdentamiselta ja teonkuvaukseltaan yksinkertaisimmista päästä, mikä on mahdollistanut syyttäjäpuolen roolin pienentämisen. Vaikeimmissa jutuissa näen tarpeen aktiivisemmalle esitutkintayhteistyölle, jonka kautta saadaan syyttäjän oikeudellinen osaaminen ja näkemys paremmin hyödynnettyä. Nyt sitä ei ole tarvittu niin vahvasti, yksittäisiä juttuja lukuun ottamatta. Lisäksi monimutkaisemmat jutut vaativat syvällisempää perehtymistä niin tutkijan, kuin tutkinnanjohtajan toimesta, joka tarkoittaa ajallisesti pitempiä tutkintavaiheita. Lisäksi henkilöstövalinnat nousevat elintärkeään rooliin, sillä vaatimuksena tutkijoilla on oltava nähdäkseni kokemus vaikeiden juttujen tutkimisesta yhdistettynä aikaansaavuuteen sekä omaan halukkuuteen. Onko yksikössä käytettävissä em. kaltaista kyvykkyyttä tällä hetkellä? Jos puolestaan henkilöstövalinnoissa valitaan kehittämisen ja kouluttamisen tie, niin pysyvässä rakenteessa vaaditaan nähdäkseni kokopäiväistä tutkinnanjohtajaa, joka kantaa isoa ja aktiivista roolia kokonaisuudesta.

Vaihtoehto 1:

Oman arvion mukaan yksi mahdollinen toimiva ratkaisu tässä vaiheessa huomioiden projektimenetelmien toimivuus ja vaikuttavuus tuloksellisuuden ja puhtaan juttumassan purkamisen näkökulmasta vs. henkilöstötilanne huomioiden on seuraava. Projektiin soveltuvia I-luokan juttuja kerätään säästöön ja projekti toteutetaan alkuvaiheessa esimerkiksi kaksi kertaa vuodessa. Projekti voisi olla kestoltaan noin 2 kuukautta riippuen soveltuvasta juttumäärästä ja käytettävissä olevasta henkilöstöresurssista. Tässä näkökulmassa voidaan normaalista yksikkörakenteista irrottaa sopiva projektihenkilöstö ja huomioida myös henkilöstön kierrättäminen osaamisen kehittämisen sekä oppimisen näkökulma huomioiden. Tämä tukee myös henkilöstön omaa motivaatiota ja työn rikastamista. Menetelmä auttaa myös talousrikosyksikköä suuntaamaan resursseja mm. reaaliaikaisiin ja enemmän panostusta vaativiin juttuihin - vaarantamatta yksikön kokonaistulosta ja huomioiden juttumassan kertymä. Näkemykseni tämä on tie myös kohti pysyvää rakennetta - kärsivällisen kehittämisen ja kokemuksien kautta.

Vaihtoehto 2:

Toisessa toimintamallissa voitaisiin hyödyntää pikatutkintaa pysyvänä toimintoa, jossa olisi tutkinnanjohtajan lisäksi vähintään ryhmänjohtaja sekä 1-2 pysyvämpää tutkijaa. 1-2 tutkijaa puolestaan voisivat olla työkiertomaisesti 2-5 työvuorolistan ajan mukana oppimassa pikatutkintamenetelmiä sekä kehittämässä osaamistaan. Myös tukitoimintojen tärkeys ja saatavuus on huomioitava. Tässä ajatusmallissa tulisi huomioitua myös elintärkeä työhyvinvointi ja työn laajentamisen ja rikastaminen. Mikäli pysyvän rakenteen malli valitaan, niin yksikön johdolla on mahdollisuus reagoida toiminnallisen ja operatiivisen tarpeen mukaisesti pikatutkintaan sijoitettavan henkilöstön määrää. Tässä toimenpidevaihtoehdossa voitaisiin siten reagoida yksikön juttumassaan ja sieltä kertyvään pikatutkintaan soveltuvien juttujen haarukointiin ja valikointiin.

Vaihtoehto 3:

Kolmantena vaihtoehtona näen pikatutkintamallien tuomisen koko yksikön toimintamalleihin, kun kyseessä on I-luokan talousrikosjuttu, jossa teonkuvaus ja vastuun kohdentuminen soveltuvat pikatutkintaan. Ajatusmallissa vuositasolla olevat noin 150 I-luokan juttua, jotka ovat määrällisesti, noin puolet yksikön jutuista tutkittaisiin hyödyntäen tukitoimintoja. Näihin kuuluisivat AO/TOD-kuulustelujen teko erillään aktiivitutkinnasta, ilman fyysistä syyttäjän aloituspalaveria ja käyttäen ajoittaisia intensiivikuulustelujaksoja rikoksesta epäiltyjen osalta. Näkemykseni mukaan toteutus onnistuisi, mikäli esimerkiksi esikäsittelytoimintoa vahvistetaan ja toimintoon asetetaan pysyvästi henkilöitä, jotka vastaavat ainakin tukitoiminnoista. Tässä toimintamallissa korostuvat pikatutkintamallien kouluttaminen yksikön tutkijoille ja ryhmien omien tutkinnanjohtajien tuki toiminnalle. Toimenpide vaatii lisäksi pikatutkintamenetelmät tuntevilta muiden perehdyttämistä sekä osittaista toimintakulttuurin muutosta talousrikosyksikön tutkinta- sekä tutkinnanjohtamiskulttuurissa.

Sijoittelu

Näkemykseni mukaan pikatutkinta pysyvänä rakenteena talousrikosyksikön sisällä olisi järkevää sijoittaa esikäsittelytoiminnon yhteyteen. Henkilöstön osalta tarve on vakituiselle ryhmänjohtajalle, jolla on kokemusta ja osaamisesta pikatutkintamenetelmistä ja niiden tosiasiallisesta toteuttamisesta. Muu henkilöstö ja tukitoiminnot voivat nähdäkseni olla ainakin alkuvaiheessa kiertäviä. Tässä toimintamallissa voitaisiin hyödyntää käytännössä koko yksikköä ja sijoittaa eri ryhmistä yksi henkilö määräaikaiseen tehtäväkiertoon pikatutkintaan esimerkiksi 2-4 työvuorolistan ajaksi huomioiden tutkintaryhmien yksilöllinen operatiivinen tilanne. Tällä menetelmällä talousrikosyksikkö kykenee varmistamaan tuloksellisuuden kestävällä tasolla ja yksikkö kykenee tarjoamaan henkilöstölle työnkuvan laajentamiseksi sekä rikastamiseksi ajoittain vaihtelevaa työnkuvaa. Tällä menetelmällä voidaan nähdä olevan myös tärkeä merkitys osaamisen kehittämisen ja työhyvinvoinnin tukemisessa.

## 7. PIKATUTKINTAAN SUOSITELTU RIKOSLAJIVALIKOIMA

Pikatutkintaan soveltuvien jutturakenteiden osalta näen verorikokset ensisijaisesti soveltuvana rikoslajina, kirjanpitorikokset toissijaisina ja talousrikosluokitellut petokset/kavallukset/muut selkeät yksittäiset talousrikosjutut kolmantena sekä velallisrikokset viimeisenä. Pääkriteereinä pikatutkintaan valittavissa jutuissa on nähdäkseni oltava selkeä vastuun kohdentaminen ja teonkuvaus sekä kohtuullinen kuulustelujen määrä. Haasteena on verorikosten määrä, joka on kokonaisuudessaan vuositasolla n.70 - 90 juttua, joista soveltuvia pikatutkintajuttuja on arviolta 40-60 kappaletta. Velallisrikosten osalta on tullut keskeisesti esiin tarve syvemmille tutkintatoimenpiteille johtuen pesänhoitajien tekemien asiakirjojen erilaatuisuudesta ja teonkuvausten tulkinnanvaraisuudesta. Tässä kohtaa esiin nousee korostetusti tarve esitutkintayhteistyölle, jossa syyttäjä ei välttämättä kykene reaaliaikaiseen yhteistyöhön.

## 8. TULEVAISUUDEN KEHITTÄMISTOIMENPITEITÄ

Tulevaisuuden kehittämisnäkökulmana toimii etenkin verorikosten osalta rikoksesta epäiltyjen kuulusteluissa sähköpostin/puhelimen hyödyntäminen systemaattisesti. Alustavana ajatuksena toimisi poliisin yhteydenotto epäiltyyn ja itsekriminointisuojan ja oikeuksien läpikäynti aluksi. Tässä vaiheessa kyse voisi olla enemmän alustavasta puhutuksesta, jossa käydään läpi vastuuasemaa yrityksestä ja rikosepäilyä yleisellä tasolla. Tällä varmistetaan tutkijalle yleiskuva rikoksesta epäillyn näkökulmasta ja tässä yhteydessä voidaan varmistua henkilöllisyydestä luotettavasti. Kuulustelu voidaan siten hoitaa joko puhelimitse kokonaan tai sähköpostitse loppuun riippuen jutun yksilöllisistä piirteistä, avustajan mukanaolosta tms. Näen toimintatyylillä nopeuttavan vaikutuksen ja asiakirjatodistelun nojatessa verotarkastuskertomukseen, rikoksesta epäilty on jo pääsääntöisesti aineistosta tietoinen. Tällä tavalla toimiessa rikoksesta epäillyltä saadaan usein perustellumpi kannanotto asioihin ja avustajan ollessa mukana prosessissa toimintamallilla voidaan ajaa ikään kuin loppulausuntovaihe samalla. Kyse olisi myös esitutkintaperiaatteiden mukaisesta syyttömyyttä tukevien tietojen/asioiden selvittämisestä ja esilletuomisesta, kuitenkaan vaarantamatta tutkintaa näytön painottuessa asiakirjoihin pääasiallisesti. Sähköpostin välityksellä voitaisiin harkinnanvaraisesti toimittaa kuultavalle myös perusmuotoinen tutkintailmoitus, joka sisältää rikosepäilyn kannalta keskeiset tiedot ja rikosepäilyn perusteet. Esitutkintalain mukainen asianosaisjulkisuus mahdollistaa tämän ja toimenpiteellä olisi asiakirjanäytöllisesti selkeissä verorikoksissa oikeusturvaa edistävä merkitys ja vaikutus. Asiassa on toki huomioitava kuultavan kielitaito ja henkilökohtaiset ominaisuudet ja kyvyt esimerkiksi sähköisten alustojen käyttämisessä.

Tulevaisuuden pikatutkinnan osalta seuraava askel, etenkin verorikoksissa voisi olla tutkintasuunnitelman muovaaminen osaksi tutkintailmoitusta. Tässä toimenpiteessä tutkija tekee tarvittavat päivitykset esikäsiteltyyn rikosilmoitukseen ja tarvittaessa tutkinnanjohtaja tekee omat linjauksensa/toimenpide-ehdotuksensa syyttäjän hakuvaiheessa. Tällä tavalla toimiessa työvaiheet kohdistuisivat suoraan tutkintailmoitukseen, joka tullee toimimaan myös johdantona suurimmassa osassa verorikosten tutkintaa. Prosessin avulla työ kohdistuisi siten suoraan tutkinnassa hyödynnettäviin asiakirjoihin, sillä tutkintasuunnitelmasta johdannoksi- työmallia ei ole juurikaan tarvittu verorikosten osalta. Päivitetty rikosilmoitus, tutkinnanjohtajan linjaukset sekä liiteasiakirjat ajaisivat nähdäkseni vaatimuksen esitutkintayhteistyön laatutekijöistä, joiden avulla esitutkinta voidaan viedä maaliin prosessiekonomisesti.

## 9. YHTEENVETO

Talousrikostutkinnan pikatutkintaprojektin voidaan nähdä olevan kokonaisuudessa olevan yksikön toimintaa ja tuloksellisuutta merkittävästi edistävä ja tukeva väliaikaistoiminto sekä erittäin potentiaalisesti pysyvä tutkintarakenne. Keskeisesti projektissa nousee esiin henkilöstö ja sen osaaminen ja oma halukkuus aktiiviseen projektityöskentelyyn, aktiivinen johtaminen, juttuvalikoima, eteneminen enemmän poliisin, kuin syyttäjän ehdoilla, tiivistykset/nopeutukset normaaleissa tutkintavaiheissa ja projektiprosessien antama tuki ja malli käytännön toteutukselle.